AYLIK MİZAH DERGİSİ • YIL: 3

KASIKATÜR

SAYI: 33 • ARALIK 1995

HAKAN BOVAY
(Asaf Koçak Karikatür Yarışmasından)

KARİKATÜR

SAHİBİ VE YAYIN YÖNETMENİ
KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ ANKARA İRTİBAT BÜROSU ADINA ANKARA TEMSİLCİSİ
METİN PEKER

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
BÜLENT OKUTAN

YAYIN KURULU
ALİ FUAT SÜER
MURAT ÖZMENEK
ORHAN TÜLEYLİOĞLU
CUMHUR GAZİOĞLU
HİCABİ DEMİRCİ

KATKIDA BULUNANLAR
ALİULVİ ERSOY
ALTAN ÖZESKİCİ
AHMET ERKANLI
ALİ ŞUR
ALİ ŞÜKRÜ FİDAN
ALİ HERKÜL ÇELİKKOL
AŞKIN AYRANCIOĞLU
CAFER ZORLU
CEM KENAN ÖNGÜ
DİEGO HERRERA
DİNÇER PİLGİR
ERDOĞAN BAŞOL
ERAY ÖZBEK
EROL ÖZDEMİR
EKİM ATİLLA PEKER
FERRUH DOĞAN
FETHİ DEVELİOĞLU
HAKKI USLU
HASAN UYSAL
HÜSEYİN TANYERİ
HİCABİ DEMİRCİ
HAKAN DEMİRCİ
İSMET LOKMAN
KADİR CENGİZ
KADİR DOĞRUER
KEREM YÜCE
LEVENT CANTEK
MURAT ÇİFTÇİ
MURAT SAYIN
METE GÖKTÜRK
NECATİ ABACI
MÜMTAZ İDİL
MUSTAFA BİLGİN
MİROSLAV BARTAK
OĞUZ GÜREL
OKTAY BİNGÖL
ORHAN DOĞU
OKAN ÖZGÜR ÖZTURHAN
RUHİ TEK
SEÇKİN TEMUR
SERVET GÜREL
SABİT FİKRİ
TURGUT DEMİR
TURGAY KARADAĞ
YİĞİT ÖZGÜR
YENER ÇAKMAK

BASKI : BAROK OFSET / ANKARA

İRTİBAT VE YAZIŞMA ADRESİ
Konur Sokak 31/10 Kızılay-ANKARA
Tel: 417 37 28

POSTA ÇEK NO : 104902 METİN PEKER
Altı Ay : 300.000.-TL Bir Yıllık: 600.000.-TL

Kapak Tasarımı : Servet GÜREL
Kapak Karikatürü : Altan ÖZESKİCİ

Karikatür Dergisi'ndeki eserler kaynak gösterilmeden yayınlanamaz.

KARİKATÜR'DEN

SEVGİLİ KARİKATÜR DOSTLARI

Yeni yılınız kutlu olsun!

1995'i geride bıraktık.

■ 1995, kanıyla, gözyaşıyla, açlık ve sefaletiyle, hele hele yalanlarıyla ne yıldı ama! Herhalde ilerde hayali cihan değecek. 1995'te bütün sözcükler anlam değiştirdi; bütün kavramların içi dışına çıktı, dışı içine girdi.

Öyle değil mi?

Yeni Dünya Düzeni gelmişti artık insanlık savaşların, yoksulukların, acıların olmadığı bir döneme giriyordu. **"İnsan hakları"** nutukları insanlığın hayal ufkunda çiçekler açtırıyordu. Meğer **"barış"** sözcüğünün anlamı zıddına dönüşmüş! Türkiye'nin etrafına bakmak yeter. Her yer kan deryası. Dünyanın 50'den fazla bölgesinde sıcak çatışmalar sürüyor. İnsan hakları meğer, Amerika'nın işgal ordularının davetiyesi imiş! 1996 herhalde Yeni Dünya Düzeni'nin yeni sözlüklerini de yazacak. **"Barış"** sözcüğünün karşısında **"Amerika'nın saldırı hakkı"**; **"refah"** sözcüğünün karşısında, **"daha çok çocuğun, daha bir yaşına basmadan ölmesi, milyarların açlık içinde sürünmesi"** yazılı olacak.

■ 1995 yılının büyük olaylarından biride **"Özelleştirme"** idi. Bir hesaba göre 11.5 trilyon, bir diğerine göre ise 50 trilyon değerindeki Et-Balık Kurumu az kalsın tabana yayılıyordu. Evet "Tabana yayılıyordu! Demiyorlar mı "Biz özelleştirerek sermayeyi tabana yayacağız" diye? Biz bunları tepe sanıyorduk, meğer aynı zamanda taban imişler. Halka ait kaynakları tepeleri ellerine geçirerek sömürdükten sonra, şimdi taban olarak o kaynaklara doğrudan el koyuyorlar. Entrika kamuoyu baskısıyla engellendi. Ama nereye kadar? PTT'nin T'sinden başlayarak kamu kaynakları büyük sermayeye, sadece o da değil emperyalist sermayeye ikram ediliyor. İktidar bu yolda koşar adım gidiyor. Artık herkes farkına varmaya başlıyor, Türkiye adım adım sömürgeleştiriliyor.

Sömürgeleşme süreci, sömürge ahlakını da davet ediyor. Halk açlık, yoksulluk ve fuhuşun girdabına sürüklenirken gün geçmiyor ki yüksek sınıfların bir skandalı patlak vermesin. Özal ailesi şu ünlü Marcosları çoktan geride bıraktı. Şifreli banka hesaplarıyla İsviçre'ye kaçırdıkları servetin trilyonları geçtiği görülüyor. Özal'ın prensler devri meyvelerini İsviçre'de verdi. İktisatçılar İsviçre başta olmak üzere Batı'ya gayri meşru yollardan kaçırılan servetlerin toplamını hesaplıyorlar. Ne kadar biliyor musunuz? 100 milyar dolar! Türkiye'nin dış borcu ise 65 milyar kadar. Yani Türkiye aslında emperyalistlerden 35 milyar dolar alacaklı. Ama alacağına sahip çıkacak devlet lazım!

■ Ülkemizi ortaçağın karanlığına çekmek isteyen gerici güçler, Atatürk ve laiklik düşmanlığına 1995 yılı içerisinde tam gaz devam ettiler. En büyük destekçileri, her zamanki gibi politikacılar, sözde Atatürkçüler. "Nazar falan değmesin çok cesur bir Başbakanımız var... İşçilere karşı çok cesur. Özelleştirmede cesur. PKK'ya karşı çok cesur. Hatta Demirel'in göreve getirdiği herkese karşı çok cesur. Mesut Yılmaz'a saldırırken aslan kesiliyor. Ama "Laiklik" söz konusu olunca bir kuzu... Laik eğitim görmüş. Laik kafa yapısına sahip. Laiklikten uzaklaşacak bir Türkiye'nin nerelere yuvarlanacağını bal gibi biliyor. Ağzından "Allah" adını düşürmezse, ilahiyatçı profesör bayanın başını bağlamadığı yerde başını bağlarsa, laikliğe karşı propagandayı Terör Yasası'ndan çıkartırsa, özel radyo ve TV'lerle ilgili yasaya, laiklikle ilgili madde koydurtmazsa, devlet kurumları içindeki şeriatçı örgütlenmeye göz yumarsa... Oylarını arttıracağını sanıyor!... Tıpkı kendilerinden önceki "fevkalade" iki kurnaz Demirel ve Evren gibi."

Evet, sevgili Karikatür Dergisi Dostları.

1995 yılında böylece geride bıraktık.

Derginiz "Karikatür" tüm olumsuz koşullara rağmen, yayın hayatına devam etmeyi başardı. Önümüzdeki yıllarda da Karikatür Dergisi çizgisinden sapmadan, taviz vermeden sizlerle beraber olacağını tüm dost ve düşmanlarına ilan etmekten onur duyuyor.

1996 yılı aydınlık ve güzel geçsin.

MAKSAT MUHABBET

■

hASAN uYSAL

■

ÖZGEÇMİŞİNİ...

12 Eylül sonrası idi. İsveç'ten yazı istiyorlardı. Türkiye'de yazamadığım konuları İsveç'e, ancak isim vermeden yazmaya başladım. İki üç yıl sonra belki "Demokrasi gelmiştir" saplantısı ile yazılarımın artık adımla ve fotoğrafımla birlikte yayınlanması kararlaştırıldı. Ve ilk yazı için özgeçmiş istediler.

Onlar beni ben onları tanımıyorum. Şaka olsun diye, 2 sayfayı aşkın uzun ve espirili bir özgeçmiş yazdım. Selanik kökenli bir aileden 1954 Kütahya'da dünyaya geldiğimi, küçükken karga kovaladığımı, sonra birisinin "Senin adın yok. Böyle olmaz, seninki bundan sonra Hasan olsun!" dediğini, son olarak da Ankara Hukuk Fakültesi'nde okuyan kardeşimi askeri bir aracın ezerek öldürdüğünü kaydederek, "Böylece tek çocuk olarak ailenin bütün mirası bana kalacak!" diye devam ettim. Amaç hem onlarla eğlenceli biçimde tanışmak hem de yazının içinden istedikleri bölümü alıp kullanmalarına olanak tanımaktı.

İsveç'te ki "Espiri bilir ve sever" arkadaşları geçtiğim özgeçmişe hiç dokunmadan aynen basmasınlar mı? Rezil olduğum gibi derdimizi de kimseye anlatamadık.

Peki hiç düşündünüz mü, sizden özgeçmiş istendiğinde nelerin yazılması gerektiğini? Örneğin özgeçmişte önemli olan nedir? Sünnet olmak mı, askere gitmek mi, ilk sakal traşı mı? Yoksa, sözlenmek, nişanlanmak, evlenmek veya boşanmak mı? Çiçek çıkardığım gün niye önemsiz olsun ya da ilk diğişimin çekilişi? Ya komşu kızının benimkinden farklı olduğunu keşfettiğim bedeni ile oynamamız, cinselliğin keşfi, doktorculuk numaraları... Peki sizin elinizde olmadan gerçekleşen doğum tarihi? Ya bitirilen okullar falan önemli midir? Özgeçmişinizi yazarken doğum tarihi yerine ölüm tarihini bilmiş olmayı daha çok arzulamaz mıydınız?

Her neyse sözü uzatmamayım. Bu kez Metin Peker istedi özgeçmişimi. "Okurlar istedi" falan dedi ama inanmıyorum. Geçmişimi araştırıp açık bulmaya çalışıyor aklınca. Çaresiz yazıyorum. Sizlerden tek dileğim, "herkesin benim yaşamımı pek merak ettiği vehmine kapıldığım için bunları yazdığımı" düşünmemenizdir.

"Pederin memuriyeti nedeni ile, İlkokulun yarısını Konya Ereğli'de, geri kalanını ve orta öğrenimimi ise Kütahya'da tamamladım tamamlamasına ama gelin bir de bana sorun. Bana kalsa tamamlar mıydım acaba? Yaşım uygunken yaşamım futboldu ve genç milli takıma bile seçildim. Spor Psikolojisi okuma hevesi ile ODTÜ'ye derece ile girdim. Böyle bir bölüm olmadığını görünce de aynı eğitimi görmek dileğiyle Türkiye'de ilk kez açılan Spor Akademisi'ne geçtim. İşin ilginci, söz verildiği halde burada da böyle bir bölüm açılmayınca - boşluktan olsa gerek- iki dönem "Öğrenci derneği başkanlığı" yaptım ve okulu bari "girmişken" bitirdim.

Amatör sporcuların örgütlenmesi amacıyla kurulan ASD'nin 4 yıl genel başkanlığını yaptım. 13 şubesi ile 15 bin üyeli derneğimiz, beni ve vatanı kurtarmak için yönetime el koyan askerler tarafından namusuyla kapatıldı. Derneğimizin kapatılmasının ardından bilindiği gibi anarşi durdu, memleket zenginleşti. Bu dönemde profesyonel sporcuların sendikalaşması için uğraşırken, gelen bir öneri ile DİSK'e ait Politika gazetesinde spor yazarlığına başladım. Politika kapatılınca, THA, THA'dan istifa edince de 1981'de kısa dönem askere gittim. Dönüşte Cumhuriyet Gazetesi'nden gelen öneriyi değerlendirerek, spor muhabirliğini sürdürdüm. Aynı dönemde Spor Dünyası ve Sportmence dergilerinin Ankara Temsilcilğini yürüttüm. Spor muhabirliği dönemi 1 yıl sürdü. Politik muhabirlik döneminde, o zamanlar çok önemli olduğunu sandığım, 7'si yılın gazetecisi olmak üzere 20'nin üzerinde ödül kazandım.

"Ruh sağlığımı korumak" gerekçesi ile istifa ettiğim Cumhuriyet Gazetesi'nden ayrıldıktan sonra, bütün gazetelerin çok yüksek paralarla peşimden koşacağına emindim. Ayrıldıktan sonra 5 yıl arayan falan olmadı. Bu boşlukta, dünyada merak ettiğim bir çok ülkeye gitme olanağı buldum ve (1987-91) yılları arasında toplam 7 kitabım yayınlandı. Yine bu arada kendi hakkımı doğru dürüst savunamazken, İHD Genel Sekreter Yardımcılığı yaptım, İHD Bültenini çıkardım, DEMOKRAT Dergisinde, Özgür Gündem ve Aydınlık Gazetelerinde yazdım. Yaklaşık 3.5 yıl TBMM'de SHP Danışmanı olarak, hep uzak durduğum devlet, hükümet, meclis ve siyasi partilerin perde arkasını öğrenmeye gayret ettim. Ayrıca 12 yıl sürdürdüğüm İsveç-Türk İşçi Dernekleri Federasyonunun Türkiye temsilciliğini, İsveç'te yayınlanan Yeni Birlik Dergisi'ne ise yazmayı sürdürüyordum. Bir süredir de -yok satan- SiyahBeyaz gazetesinde çalışıyorum. Zaman zaman da çeşitli dergilerde yazılarım yayınlanıyor. En büyük övünç kaynağım, dedem; Kuvay-ı Milliyeci yüzbaşı Ethem ile, spordan - ekonomiye, Dış politikadan - mizaha ve siyasetten - araştırma ve denemelere kadar yayılan ve sayısı 500'ü aşan makalelerim...

Halen bekarım? Ancak çok yaşlı ama çok zengin bir eş aradığım söylentileri tamamen gerçektir. 5 yaşına ulaşan KOPUK isimli Rus Cocker marka kızımla birlikte yaşıyorum. Ayrıca; 3'ü kaplama, 4'ü dolgulu 30 civarında dişim bulunuyor. Ayakkabı numaram, 20 yıldır 40.5. Saçlarım ön tarafını aldırıyor, sakallarımı beyazlaştırıyor, göbeğimi ise aynen koruyorum." Bilmem anlatabildim mi?

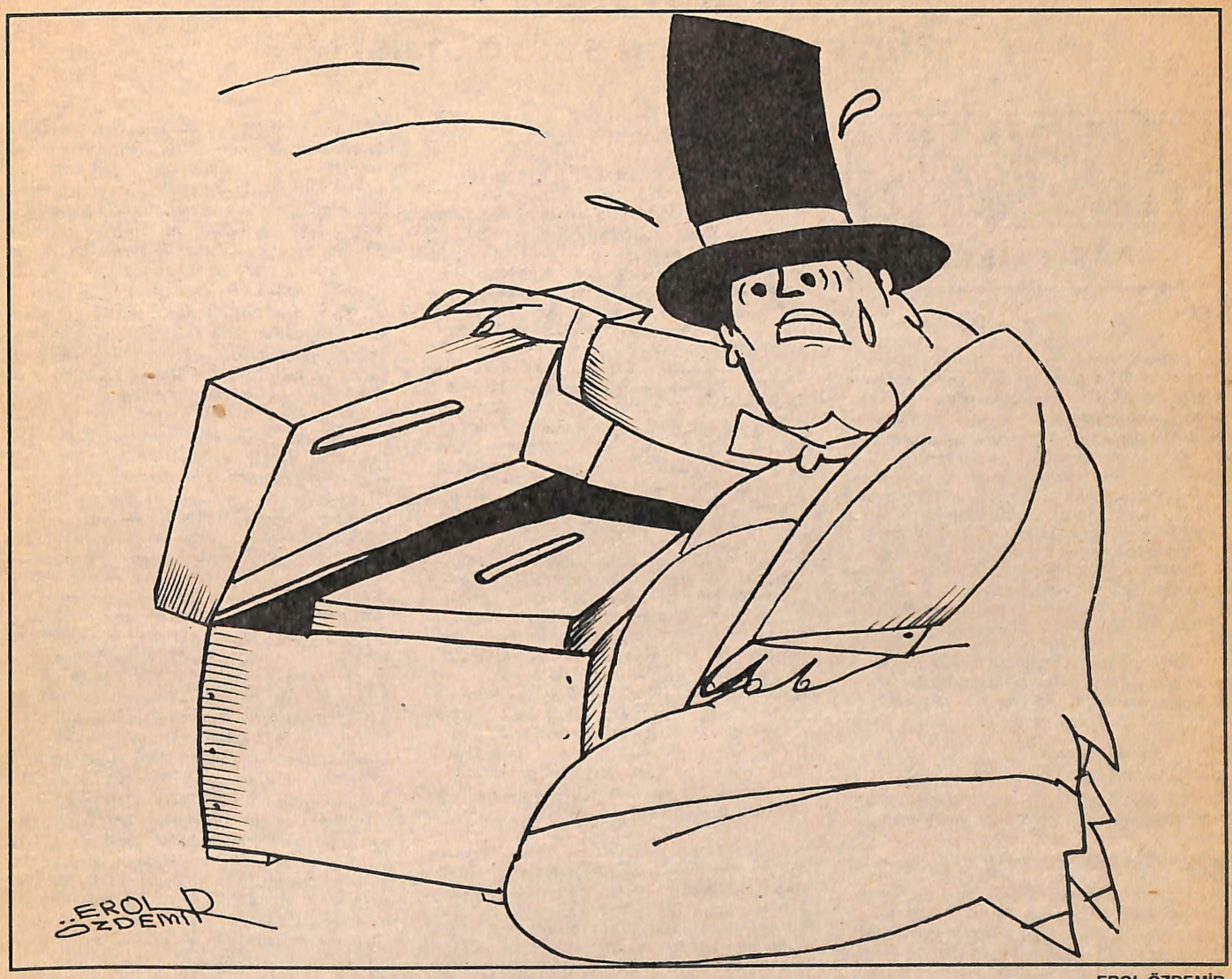

EROL ÖZDEMİR

DİEGO HERRERA (YAYO) — KANADA

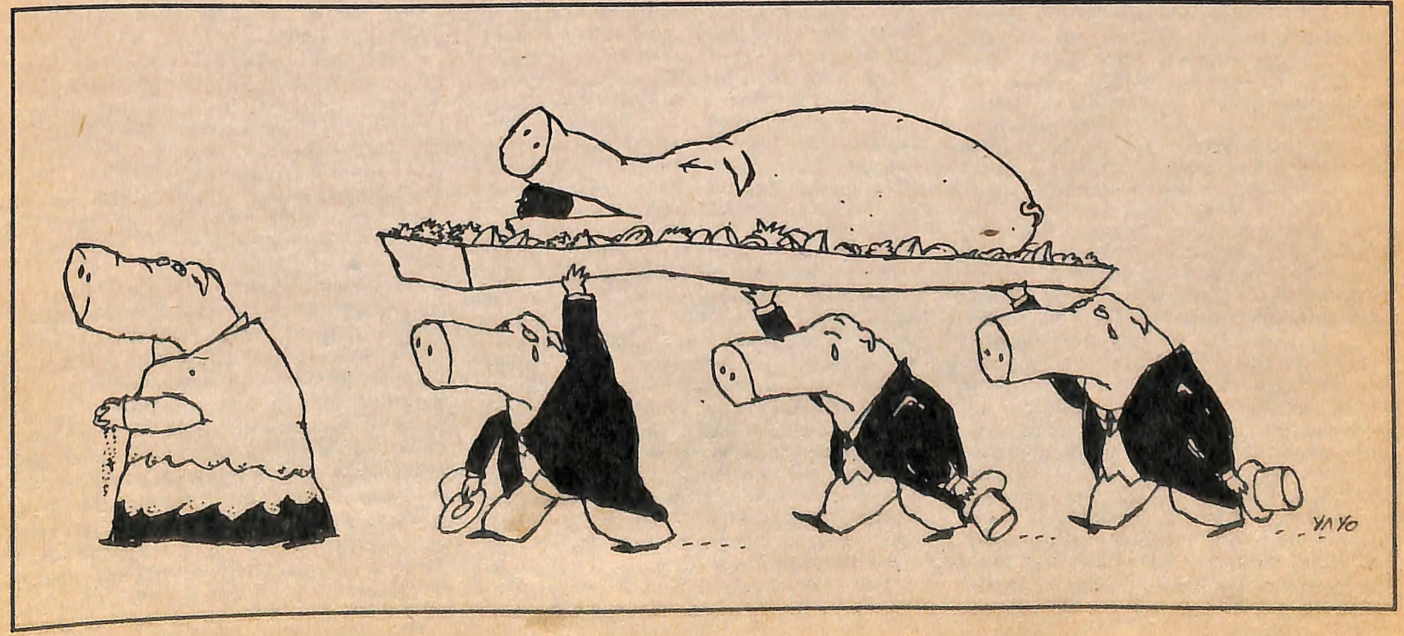

TÜRK MİZAHININ SOSYOLOJİSİ (2)

ZARF İLE MAZRUF

SABİT FİKRİ

Tarihsel boyut sorununu tartışırken önceden yapılan iki genellemeden söz etmek anlamlı olabilir. İki genellemeden bahsedilirken de belirtildiği gibi sinemanın ve romanın geçmişi gide gide seksen-doksan yıl öncesine kadar gitmektedir. Buna mukabil mizahın geçmişi çok erken dönemlerde gerçekleştirilenlerin değerlendirilmesi suretiyle oldukça önceki tarih kesitlerine yönelmektedir. Ancak burada kritik bir nokta vardır. Her ne kadar mizah gelenek olarak çok gerilere gitmekteyse de temel mizah yazarları kendilerini bir biçimde Cumhuriyet'le sınırlamaktadır. Onların yazdıkları esas olarak Cumhuriyet değerlerinin savunusu mahiyetindedir. Belki yazdıklarına alttan alta geçmiş dönemin etkileri sinmektedir ama bu çok bariz bir görünüm arzetmemektedir. Buradaki vurgu açıklıkla şu iki hususta düğümlenmektedir. Bunlardan biri geçmiş dönemin birikiminden yararlanıldığının belirtilmesidir. Fakat geçmiş dayanak da ikiye ayrılarak yeni dönemin yenilikçi eğilimiyle uyumlu olanlar tercih edilmektedir. Ancak bu teorize edilmemiş, sistemleştirilmemiş bir şekilde gündeme gelmektedir. Bu tür mizah romanlarının yoğun olarak okunması belirtilen niteliğinden, etkileme özelliğinden kaynaklanmaktadır. Bunun yanında mizahın izahının, teorisinin yapılmaması ciddi bir şekilde temellendirilmemesi görülmektedir. Mizah metinlerinin yoğun olarak okunmasının altında da bu nitelik yatmaktadır. Bu izahını ne okuyucu ya da eleştirmen -ki mizah eleştirmeni yok gibi bir şeydir- ne de bizzat mizah metnini yazanlar yapabilmektedir. Bu nokta anlaşılmaya çalışıldığında mizah yazarlarının bazı konuşmalarına ve kimi açıklamalarına yönelmek anlamlı olabilir. Bu doğrultudaki en önemli göstergelerden biri önemli mizah yazarlarından birinin gerçekleştirdiği antolojinin girişindeki genelleme denemesidir. Orada gülmenin nedenleri üzerinde durulduğu ölçüde geçmiş döneme yönelik temellendirme yapılmamaktadır. Bunun en önemli göstergesinin geçmişten kaynaklandığı şekilndeki bir anlayışa eleştirel bakmasından ortaya çıkmaktadır. Bunun izahının bir biçimde yapılması gerekmektedir. Bu mantıkla yapılacak bir değerlendirmenin çok daha kapsayıcı olacağı aşikârdır. Böylesi bir değerlendirme genelde mizah yazarlarının temel temayüllerine aykırı görünmektedir. Bu suretle hem kavranması bir ölçüde daha zor, bir başka deyişle elitist, hem de daha popülist mahiyetteki mizah biraz daha rahat bir şekilde anlaşılabilir. Öne çıkan özellikler birkaç romancının yaklaşımlarında somutlaştırılabilir. İşin popülist, halkçı boyutu öne çıkarıldığı zaman Hüseyin Rahmi gündeme gelmektedir. Mizah, salt mizah olarak konu anlaşıldığında Hüseyin Rahmi'nin yazdıklarının önemsenmesi Ahmet Hamdi Tanpınar'ın yaklaşımının işlevselliğini anlaşılır kılmaktadır. Tanpınar onun belirli, kritik bir noktada durduğunu, işin dozajını kaçırıp mizah sulandırmadığını belirtmektedir. Bir anlamda önemli ölçüde gelişken mahiyetteki mizah örneklerini Tanpınar'ın **Saatleri Ayarlama Enstitüsü**, özellikle de **Huzur** romanında bulmak mümkündür. Zaten sorunu iki boyutu çerçevesinde incelemek gerekmektedir.

Bu incelemenin bir başka hususa tekabül eden bir noktası daha vardır. Avamielitist anlamından ayrı ya da tam da ona tekabül etmeyecek tarzda siyasal ve siyasal olmayan mizah ayrımını yapmak da gerekli görünmektedir. Hatta siyasal olanı ve olmayanı farklılaştırırken sorunu genel bağlamında irdelemek, ayrıca güncel olanla olmayan arasına sınır çizmek yararlı olabilir. Zaten Türk mizahı konusundaki yorum denemelerinin tıkanması da bu konuyla bağlantılıdır. Sorun burada ortaya çıkmaktadır. Sorun bu noktada bir biçim almakta ve mizahın başka unsurlar arasından seçilmesi zorlaşmaktadır. Bu durum da mizahın değerlendirilmesinden öte sanat içindeki mizahi unsurların yorumunu güçleştirmektedir. Zaten bu nedenlerin de etkisiyle mizah üzerine yazılar, düşünceler de son dönemde yazılı olandan çizgili olana doğru kaymıştır. Bir başka deyişle çizgili mizahın yaygınlaşması sorunun tartışılmasının zaman zaman bağlamını değiştirmektedir. Anlaşılır olma konusunda abartılı endişe mizahın hem kısa, hem de görüntülü bir şekilde oluşmasını gerektirmektedir. Çizgili mizahın en popüler ürünü olan **Gırgır** bir dönemler televizyonda gösterilen haftanın tek yerli filmini yoğun olarak eleştiren bir tavır içine girmişti. Daha sonraki dönemde yerli filmler fazlalaşınca durum değişir gibi olmuştur. Esasında dergiye yansıyan yerli sinema eleştirisinin çok da ciddiye alınabilecek bir tarafı yoktur. **Gırgır** dergisindeki mizah anlayışı da tıpkı yerli sinemanın mizaha yaklaşımı gibi yaygınlaşmayı amaçlamıştır. Ama olay yaygın olduğu ölçüde bir başka özelliğini, niteliğini kaybeder gibi görünmektedir. Bir ölçüde yaygınlaştığı oranda siyasal niteliğini kaybetmekte, siyasallaştığı oranda da yaygınlığını yitirmektedir. Bu noktada **Hababam Sınıfı** en ilginç örnek olarak ortaya çıkmaktadır. 1950'li yılların sonlarında yayınlanmaya başlayan **Hababam Sınıfı** yayınlandığı dönemin koşulları nedeniyle net siyasal mesajlar içermemekte, daha çok eğitimde insancıl bir yaklaşımı savunmaktadır. Bu nokta da Ertem Eğilmez'in **Hababam Sınıfı**'nı çekmesi de bir ölçü olarak görülebilir. Onun ötesinde Rıfat Ilgaz'ın yazdıkları bariz siyasal nitelik taşımamaktadır. Dolayısıyla yazarının ideolojik yaklaşımından iyice uzak çevrelerde de yankı bulmuştur. Zaten genelde incelendiğinde 1960 öncesinin popüler mizah ürünleri bu çerçevede değerlendirilebilir. Mizah genel anlamda siyasallaştıkça yaygınlığını kaybedip işlevsizleşmektedir. Dolayısıyla önemsenmeyen mizah ürünleri önemli ölçüde siyasal nitelik taşımaktadır. Son dönemin dolaysız siyasal mizah örneklerinin fazla yankı yapmamasını da bu noktada aramak gerekecektir. **Hakkaten**'den **Netekim**'e dolaysız siyasal mizah örneklerinin döneminde etkili olmasa da sonradan pek bir anlam taşımamaları üzerinde ciddiyetle düşünmek gerekmektedir. Ancak sonradan hiçbir anlam ifade etmese de Türk mizahının belirgin çizgisi güncel siyasal tepkiler üzerinedir. Örnek olarak uzun burunlu Menderes karikatürleri, 103 milyon ve yüzde on esprileri verilebilir. Bunun gibi yazılı ya da çizili mizah örnekleri üzerinden uzun zaman geçince sanki boşlukta asılı kalmaktadır. Şimdilerde **Markopaşa**'nın neredeyse adının bilinmemesini, işlevsel olmamasını ve ondan seçilen yazılarla oluşan kitabın yankı yapmamasını bu bağlamda yorumlamak gerekmektedir. O halde sorun bir başka noktada somutlaşmaktadır. Sözü edilen nokta da ileriye dönük olarak bir metnin ya da çizginin önemli imalarda bulunabilmesidir. Dolayısıyla burada somutlaşan sorun ağırlıklı olarak bir başka hususun açıklanmasını gerektirmektedir. Nitekim sorunun çözümü Eşref'in tabiriyle "her den'iye uyacak numrosuz gözlükleri bulmakta" yatmaktadır. Buradaki amacın gerçekleştirilmesinin yolu yasısız karikatürün işlevinin anlaşılmasından geçer. Ancak zamanını aşan bir etki yaratması aynı zamanda evrenselliğinin de yolunu açmak anlamına mı gelmektedir? Bu önemli ve de kritik bir sorudur.

Çetin Altan "Su Katılmamış Bir Dangalak Mısınız?" makalesinde anlamadığınız karikatürler fazla mı oluyor? diye sormuştur. Karikatürün ya da genelde mizahın izah gerektirmeyecek açıklıkta anlaşılması beraberinde üç temel soruyu getirmektedir. Anlaşılması basit mizah olağanüstü basittir değerlendirilmesi yapılabilir. Ancak bunun ne ölçüde doğru olduğu daha rahat iletilmesini sağlamaktadır. Bir kez bunun test edilmesi gerekmektedir. Basitliğin tümüyle olumsuzluğu beraberinde getireceği düşüncesiyle yazısız karikatüre karşı çıkmak mümkündür. Ancak yazısız karikatürün alameti farikası da zaten bunun tam karşıtıdır. Çünkü insan üzerinde durdukları zaman basit anlatımı aşmak amacıyla yazısız karikatüre yönelmek gereğini duymaktadır. Bu sorunun iki yönü itibariyle üzerinde derilikli olarak durulup çözümlenmesi gerekmektedir. Bir ikinci nokta gene açık anlatımla ilgilidir. Mizahı mizahın dışındaki unsurlarla tanımlamama eğilimi evrensellik savını da beraberinde getirmektedir. Her hangi somut bir gerçekliğe tekabül etmeyen mizahi metnin ya da çizginin anlaşılmasının daha basit olduğu söylenebilir. Bunun mizahi metne tekabül eden biçimi sıradan şeylerin ama her hangi bir somut gerçekliklere tekabül etmeyen sıradan şeylerin anlatımı olarak anlaşılmalıdır. Ancak dikkat edildiği zaman görülmektedir ki Türkiye'de insanlar mizah üzerine düşündükleri zaman evrensel boyutta metinler üretememektedir. Bu soru beraberinde bir başka soruyu da getirmektedir. Evrensel olmak bir zorunluluk mudur? Evrenselliğin ötesinde bir topluma, bir ulusa özgü olmak daha gerçekçi bir tutum olarak anlaşılmalıdır. Onun için mizahın özgül yanı, hatta daha ileri giderek özgün yanı üzerinde durulmak gerekir. Değişik kültürleri, değişik davranış kalıpları dolayısıyla değişik katmanların, değişik milletlerin fertlerinin değişik şeylere gülmeleri, değişik tepkiler vermeleri zaten doğaldır. Bunun temelinde elbet genetik özellikler yoktur. Ortak yaşanan geçmiş bu konuda aynı toplumun fertlerini benzeri tavırlar almaya, tepkiler vermeye yöneltmektedir. Ortak bir yaşantının getirdiği beraberlik başka insanlar için aynı tepkinin verilmesinin önünde önemli engeller oluşturur. Onun için iki husus sürekli olarak öne sürülmüştür. Mizah yazarlarını da aşan bir şekilde Türk sanatçılarının uluslararası başarıları övgü konusu yapılmıştır. Bunun bu topluma yabancı bir eğilimi ortaya çıkarabileceği şeklinde bir saplantı içinde genellikle olunmamıştır. Gene bununla birlikte genellikle de aynı kişiler bazı mizah adamlarının yazdıkları metinlerin özgünlükleri üzerinde durmuşlardır. Örneğin, Cemal Nadir'in çizgilerinin özgün olduğunu belirtmişlerdir. İki husus arasında kesinlikle bir çelişki olacağı şeklinde bir endişe taşınmasa da söz konusu farklılık açıklayıcılarını beklemektedir. Bu bakımdan en ilginç gösterge uluslararası başarılar konusunda yapılan değerlendirmelerdir. Belki de bazıları eksotizme olumlu bir karşılık vermektedir. Burada önemli olan husus önemli uluslararası başarıları saplantılara kapılmadan ayrı ayrı tahlil etmektir.

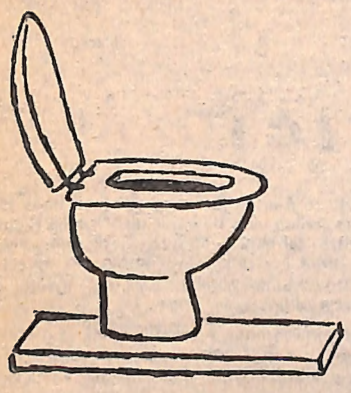

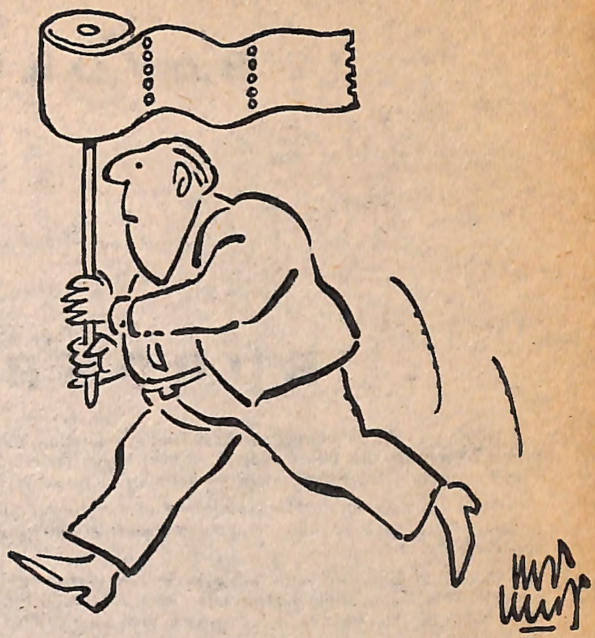

ALİ ULVİ ERSOY

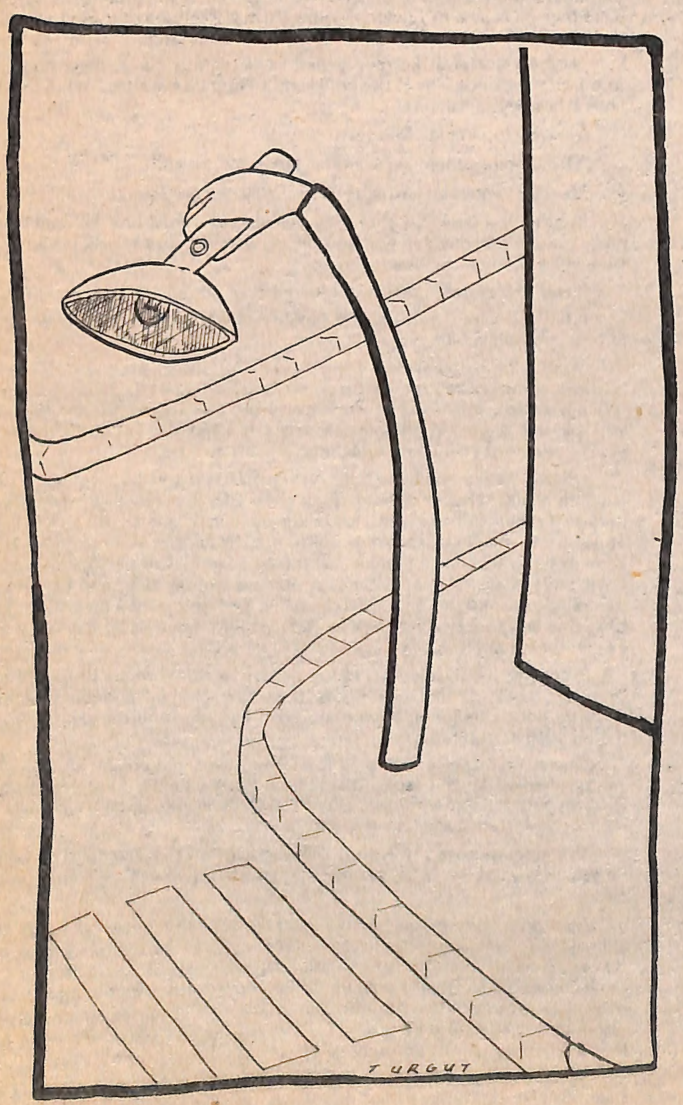

TURGUT DEMİR

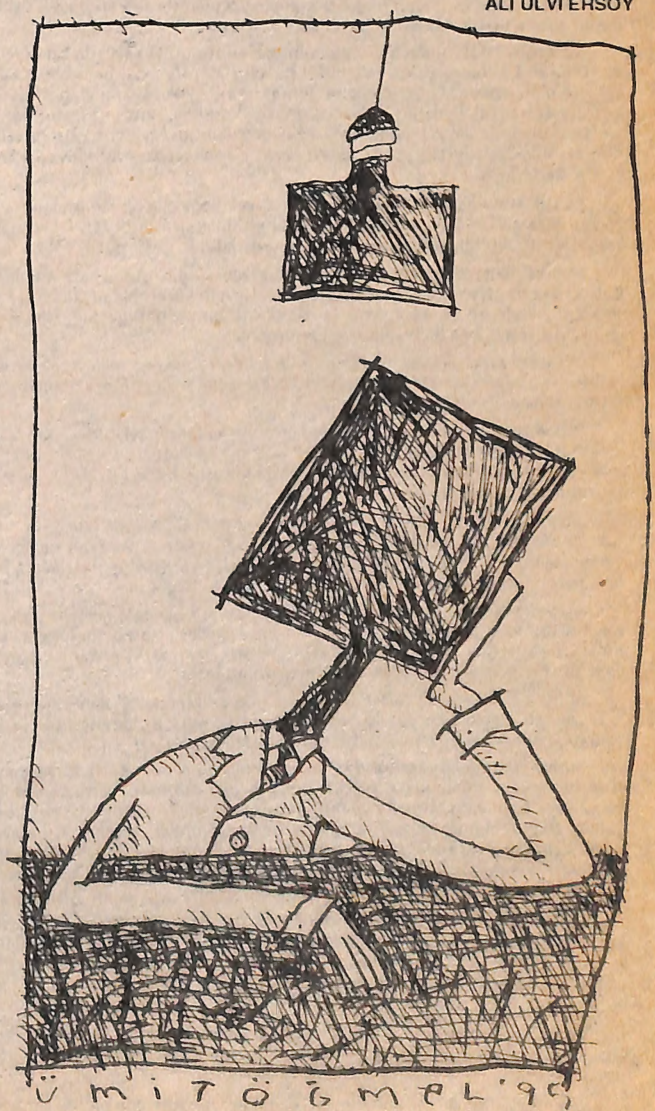

ÜMİT ÖĞMEL

BAYOKURYAZARÇİZER

■

Bülent OKUTAN

■

BÜROKRASİNİN KILICI

"10 Kasım 1938'de yitirdiğimiz ancak kurduğu Cumhuriyetin ilke ve Devrimleri ile sonsuza dek bizimle yaşayacak olan büyük önderimiz Atatürk'ün manvi huzurunda sizlere hitap edebilmenin mutluluğunu yaşıyorum.

Onun için söylenen güzel sözlerin böyle anlamlı günlerdeki yetersizliğini hepimiz biliriz... Biliriz ya yinde mısralardan dökülenler onu içimizde yaşatma sevincimizdir.

Ölümünün üzerinden yarım asrı aşan bir süre geçmesine karşın her an minnetle ve şükranla andığımız Mustafa Kemal Atatürk'ün huzurunda Türk ulusu olarak bu yılda beraber ve her zamankinden daha coşkulu olmanın gururunu yaşıyoruz.

Sizlere şimdi alışagelindiği gibi onun biyografisini çizip, hizmetlerini anlatıp, bu günlere nasıl gelindiğini söylemeyeceğim. Zira bırakınız Ulusal tarihimizi, Dünya tarihi onu altın harflerle son yüzyılın yetiştirdiği en büyük dahi ve devlet adamı olarak hak ettiği güzel yere yazmıştır.

10 Kasım 1938. sadece bir bedenin yok oluşudur. Dolayısıyla bu gün, yani 10 Kasımlar, onun yoktan varettiği bir ulus için de asla matemle anılacak bir gün olmamalıdır. O her canlının günün birinde yok olacağı inancı ile "Beni görmek behemahal yüzümü görmek değildir" derken, ulusu için yarattığı ilke ve Devrimlerinde yaşayacağını o yıllarda vurgulamıştı. Milletine olan güveninden zerre kadar şüphesi yoktu, zaten onun bu inancı Kurtuluş Savaşı'nda en büyük desteğiydi...

Kemal Atatürk'ün Ulusal Egemenliğe dayalı bağımsız bir devlet kurma fikrinden yola çıkılarak bu kararın dayandığı en güçlü düşünce, Türk Ulusu'nun saygın ve onurlu bir ulus olarak yaşaması temelidir.

Atatürkçülük, bu görüş ile doğmuş bir kavramdır. Ulusun egemenliğine dayalı, Cumhuriyetçi, laik ve tam bağımsızlık gerektiren bir düşüncedir. Sömürüye yönelik siyasi, ekonomik ve ticari ilişkileri reddettiği gibi, Ulusal Bağımsızlığa ters düşen ideolojileri de benimsemez.

O Cumhuriyetçilik ilkesini; çağdaş ve müreffeh ülkeler düzeyine çıkmada öngörülen, birinci kuvvet olarak seçmiştir. Bu toplum için amaçlanan yönetim biçimi, batının demokrasi anlayışıdır.

Ulusal sınırlar içerisinde aynı kıvancın, aynı kaderin paylaşılması kadar güzel bir duygu olamaz. Ulusçuluk anlayışı asla, ırkçı saldırgan, yayılımcı politikalara yer vermez. Atatürk, ulusçuluğu daima insancıl, insana özgü ve evrensel biçimde düşünmüştür.

Atatürkçü düşünce hem yönetsel, hem ekonomik açıdan emeği ile geçinenlerin ön planda tutulmasını öngörür. Halkın yararına olmayan girişimlere ve ayrıcalıklara imkan tanımaz. Devlet yaşamında yasa ve uygulamalara halk için, halka dönük olmak zorundadır.

Atatürkçülükte dinsel kuralların, çağdışı kalmış bâtıl geleneklerin yeri yoktur. Laik bir ideoloji anlayışı vardır. Toplum ve devlet yaşamlarının her alanında akılcı ve ölçülüdür. Devletin dinsel baskılarla istismarına imkan verilmeyeceği gibi hiç kimse inancından ötürü kınanmayacaktır.

Atatürk'e göre "Türk milletini son asırlarda geri bırakmış olan müesseseleri kaldırarak milletin en yüksek medeni icaplara göre ilerlemesini temin için yeni müesseseler koymuş olmak" Devrimi ifade etmektedir.

Bunda esas amaç çağdaş, medeni bir toplum haline gelmektir. Büyük zaferin kazanılmasından sonra yıkılan, bozulan eski düzenin yerine yeni düzen kurulmaya başlanmış, sosyal hayatın ihtiyaçlarına göre topluma ve devlet hayatına şekil verilmişti. Siyasal alanda yapılan devrimler, toplumsal yaşayışın düzenlenmesi, Hukuk alanındaki değişiklikler ve Eğitim kültür alanında yapılan devrimler olarak dört ana bölümde sayabileceğimiz bu değişiklikler bugün bize bırakılan Türkiye Cumhuriyetinin temelidir.

Sizlere kısaca özetlemeğe çalıştığım Atatürk İlke ve Devrimlerinden de anlaşılacağı gibi onun ölümsüzleşmesindeki ana temeller bunlardır. Bilindiği üzre onun bu İlke ve Devrimlerine sahip çıkılmadığı sürece, onu bizzat görmek, resimlerini taşımak, büstlerini dikmek; Atatürkçü olmak anlamına gelmemektedir.

Ve bu yüzdendir ki 10 Kasımlar Matem günü olmaktan çok bu vesile ile bir kerre daha vurguladığımız gibi onun düşüncelerinin ilke ve Devrimlerinin anıldığı gündür.

Ben yüce Atatürk'ü huzurlarınızda saygı ve rahmetle anıyor, her ne pahasına olursa olsun kurduğu Cumhuriyetten yarattığı ilke ve Devrimlerinden asla taviz vermeyeceğimizi yineliyorum.."

Böylesine bir konuşmayı tarafsız ve Atatürk ilkelerine yürekten bağlı bir ağızdan bir çok 10 Kasım töreninde birilerinden dinlemiş olabilirsiniz. Hiçbir siyasi çıkarın gözetilmediği bu sözlerin tamamı tarafımdan hazırlanmış olup anma gününde açılış konuşması yapmak için bünyesinde altmış bin kişi çalışan bir kamu kuruluşunun konferans salonunda gerek hitabet gücü, gerek tip ve ses tonu, diksiyon itibarıyla tarafıma verilmişti.

Bu görev birkaç yıl öncede yine bana verilmiş, zevkle heyecanlı ve gururla o töreni götürmüştüm. Tören sonunda bir de Atatürk oratoryosu vardı ki, törene katılan bazı arkadaşlar çok duygulanmış boynuma sarılarak hıçkıra hıçkıra çocuklar gibi ağlamışlardı.

Ülkemizde yaşayan her insanın göstereceği saygı ve hassasiyetle 9 Kasım günü, görevli teknik ekiple prova yaptık. Her şey mükemmel olmalıydı. O anda bulunduğumuz salona, badanadan, boyadan, araç ve gereçten sorumlu daire başkanı filanca bey geldi. Kürsüye yakın bir koltuğa oturup provayı izledi. Provanın son bölümünde yerinden kalkıp yanıma geldi.

"Acaba yitirdiğimiz kelimesi yerine kaybettiğimiz desek, daha doğru olmaz mı?" diye sordu. "olur" dedim "Hitabet sırasında bakarsınız kendi insiyatifimle o kelimeyi kullanırım."

"Ama bu fotokopide öyle yazıyor" dedi.

"Olabilir onu da ben yazdığımdan fark etmez" dedi.

"Yani bu yazının bir kaynağı yok mu?" diye bir soru sordu.

"Atatürk için bu kadar söze, pek kaynak gerekmiyor hele ki birde benim gibi yazar-çizer takımından olursanız hiç gerekmiyor" diye karşılık verdim. Kaşlarını yukarı kaldırıp dudaklarını büzdü.

"Pekiy.. kolay gelsin ben Genel Müdürle bir görüşeyim" diyerek ayrıldı.

Bizim prova ise Can Dündar'ın Sarı Zeybek multivizyon gösterisi ile ve benim şu anonsumla bitti.

"Atatürk ulusuna öylesine inanıyor, öylesine güveniyordu ki kısacık ömrü boyunca o duygularını hiç yitirmedi. Hasta günlerinde bile halkının karşısına başı eğilmeden, dizleri bükülmeden çıkıyordu. Sarı Zeybek bu ana temadan yola çıkılarak onun son günlerindeki direncini konu alan hüzün dolu dev bir yapıt... Şimdi sizlere bu filmi sunuyoruz."

Odama geldiğimde bana o görevi veren Müdür arkadaş, özel büroda bazı paragrafların sakıncalı bulunduğunu ifade ederek onları çıkartmamı istedi. Konuşma metninin hiçbir siyasi yanı olmadığını ifade ederek, bu tashihi kabul etmedim. Olanlara çok canım sıkılmıştı. Aradan bir saat daha geçmişti ki bu konu ile ilgilenen başka bir daire Başkanı'nın odasındaki toplantıya çağırıldım. Boya, badana işlerinden sorumlu olan ve olaya parmak atan şahıs ben gelmeden odadan ayrılmıştır. Sinir sistemlerine iyi geldiği söylenen bir limonlu ıhlamur ısmarladılar, sonrasında kısa bir hatır gönül sohbeti ile Başkan bey konuya yumuşakça girdi;

"Konuşma metni çok güzel elinize dilinize sağlık. Programı da güzel hazırlamışsınız tebrik ederim" dedi. Ancak makam tarafımdan kendisine verilen direktiflere göre, kendisinin, birde makamdan birisinin konuşma yapması istenmiş bu yüzden üzgünmüş.

Olamaz mı? Tabiiki olur. Beni üzen o saatten sonra onların kürsüye çıkıp yarım yamalak hazırlanmış seviyesiz konuşmalarla o büyük günü geçiştirmeleri. Siyasi görüntülerini konferans salonunu dolduranlara sunmaları. Daha kötüsü ve acısı: Atatürk'ü araç olarak kullanmaları..

Üzerine basa basa söylüyoruz. Devletin içine kafatasçıları koyarak, bürokrasiyi yozlaştırarak varılacak yer, ülkenin çıkarları, halkın mutluluğu olmayacaktır.

Atatürk'ün kurduğu bu Cumhuriyetin temelinden her gün bir taş sökülüp atılmaktadır. Devrim yerine, inkılap yitirmek yerine, kaybetmek kelimelerinden siyasi çıkar uman örümcek kafalılar, laiklik, emekçilik ve bağımsızlık kavramlarından allerji olanlarla dolu bir toplumda yaşayoruz. Bugün tören konuşmasındaki kelimelerden hoşnut olmayanlar yarın törenlerden rahatsız olacaklar. İşte size yakın bir örnek.. Dahası, canınızın sağlığı. İmam Hatip Liselerinin bazılarında tören de yapılmamış..

Şeriatın kapının arkasında beklediğini biliyor, nefesleri kan kokan kafa tasçıları görüyorum. Halkın iradesi diye yapılacak olan seçimlerden Atatürk düşmanı, devrim cellatları çıkarsa şaşırmayın. Bürokrasinin kılıcını ellerine geçirmişler.

CUMHUR GAZİOĞLU

TREN PENCERESİNDEN

RUHİ TEK

NEDEN?

Haydarpaşa-Adapazarı treni, çıkardığı tıkırtıları dinleye dinleye yoluna devam ediyordu. Bu sesi yıllardır dinliyordu. Hep aynı sesti.

Kompartımandaki koltukta yalnızdı. Bir süre pencereden dışarıya baktı. Gözü Ahmet Altan'ın yazısına ilişti. Mırıldanarak okumaya başladı. ".. Ve hep nutuk atarız: sen ey vatanın kahraman evladı, sen dünyanın en zeki, en güçlü, en büyük milletisin, vatan için yiğitçe ölürsün" Pencereden baktı. Tren sallana sallana yoluna devam etti. "Neden kendi yaptığımız otellerde kalamıyoruz? Neden uğruna öldüğümüz sahillerden denize giremiyoruz? Neden bizim kadar kahraman, yiğit, zeki çalışkan olmayan İngiliz işçileri, Alman işçileri, Fin işçileri, Rus işçileri, İsveç işçileri bu sahillerin keyfini çıkarabiliyor da biz çıkaramıyoruz? Bizi onlardan farklı kılan nedir? Kendi sahillerimiz niye yabancıdır bize?" Tren, kendi çıkardığı tıkırtıları dinliyordu. "Bunların hepsi bizimdir ama biz hiçbirimiz tadını çıkaramayız. Biz bunların uğruna ölürüz, yalnızca. Çünkü biz kahraman, yiğit, çalışkan ve zekiyiz." Gözlerini yumdu. Trenin yıllardır çıkardığı tıkırtıları dinledi. Dudakları kımıldadır.

- Ve hep nutuk atarız, dedi.

■

SEVİNÇ TERÖRÜ

Vagona iki genç yolcu bindi.

- Milli takımımız Macar milli takımını nasıl yendi ama?

- Yoksa sen o gece sokağa çıkıp silahını çekmedin mi?

- Ne yani ben bu vatanı sevmiyor muyum? Evde durmuyum. Aldım iki ruhsatsız silahımı da fırladım sokağa. Allah ne verdiyse başladım ateşe.

- Yahu biz tabanca atarken, elalem bomba patlattı.

- Bizim orada da otomatik silahlar, pompalı tüfekler, makineli tüfekler maçın bitiş saatinden itibaren sabahlara kadar susmadı.

- Kimse de yahu ne yapıyorsunuz demedi.

- Çocuk musun, be... Milliyetçilere karşı kim karşı çıkabilir. Ne millet olduğumuzu kanıtladık Avrupa girdik.

Adam, iki gence baktı. Onlara ne diyebilirdi.

- Bu kendini kaybedişte, kendi hayatı boyunca ifade edemediği baskı altında yaşamış bir kişiliğin ipuçları yok muydu? Bu insanlar kimlik sorununu çözememişti. Onun için şiddete başvuracaktı. Şiddete başvuran yöneticilerin durumu da aynı değil miydi? Aşırı araç kullanma, yüksek sesle müzik dinleme, kadınlara cinsel saldırma, sevinince silah kullanma...

Bütün bunları sadece içinden geçirdi. Gençlere anlatmaya kalksa belki oracıkta bıçaklanabilirdi.

Tren yalpalayarak yoluna devam etti.

15. ULUSLARARASI "NASREDDİN HOCA KARİKATÜR YARIŞMASI" ÖDÜLLÜ KARİKATÜRLER

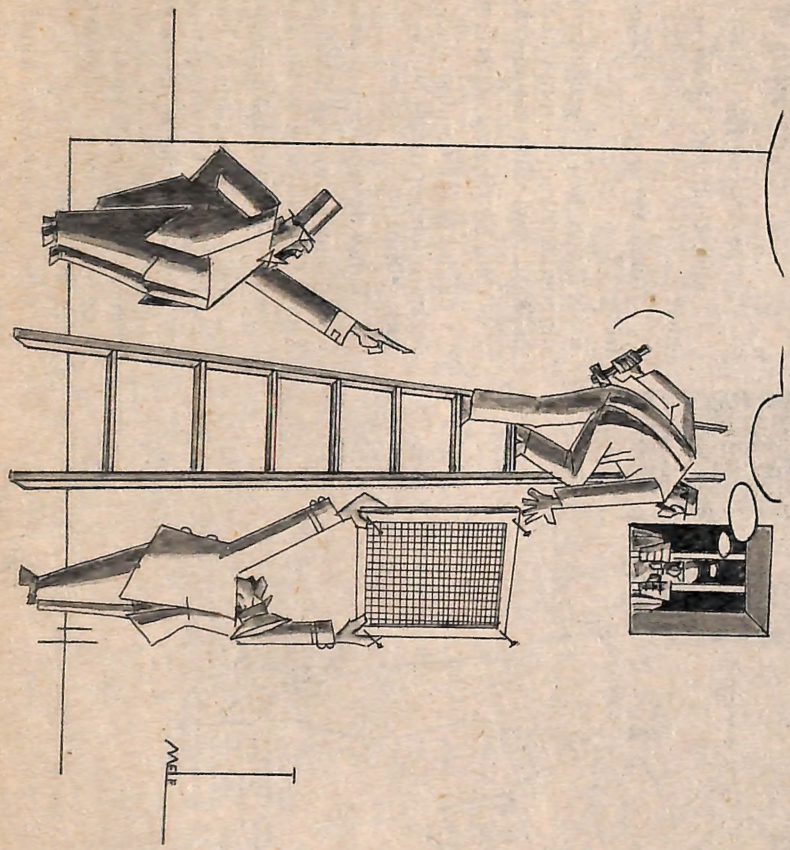

METE GÖKTÜRK
MİLLİYET SANAT DERGİSİ ÖDÜLÜ

ALTAN ÖZESKİCİ
BAŞARI ÖDÜLÜ

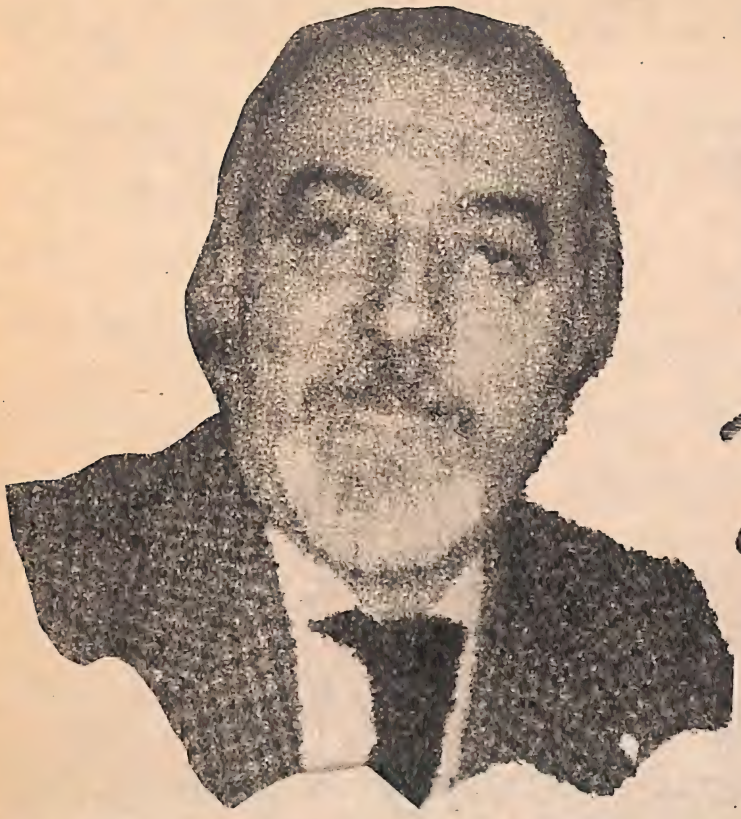

NEHAR TÜBLEK
KARİKATÜR YARIŞMASI

1995 yılı 6 Mart tarihinde vefat eden değerli karikatürcü Nehar Tüblek adına Beşiktaş Belediyesi ve Karikatürcüler Derneği her yıl tekrarlanacak bir karikatür yarışması açılmasını kararlaştırmışlardır. Önümüzdeki yıllarda olanaklar sağlanabilirse uluslararası nitelikte sürdürülecek olan bu yarışmanın ilki ulusal nitelikte yapılacaktır.

■ **KOŞULLAR**

a) Yarışma, profesyonel ya da amatör bütün karikatür çizerlerine açıktır.

b) Teknik serbesttir.

c) Yarışmaya en çok 3 karikatür ile katılabilinir. Ancak bir yarışmacı yalnızca tek bir ödül kazanabilecektir.

d) Gönderilecek karikatürlerin boyutları 20x25'den daha küçük olmamalıdır. Daha büyük boyutlar olabilir.

e) Yarışmacıların, karikatürleri ile beraber fotoğraflarını ya da yaşam öykülerini göndermelerine gerek yoktur. Yalnızca karikatürlerinin arkasına ad, soyadı ve kesin mektup adresi ile varsa telefon numarası yazılması yeterli ve gereklidir.

f) Karikatürler en son 31 Ocak 1996 tarihine kadar aşağıda verilen adrese elden ya da posta ile gönderilmiş olmalıdır.

g) Seçiciler Kurulu Şubat 1996 ayının herhangi bir gününde toplanacak ve sonuçlar da 1 Mart 1996 günü İstanbul'da, Beşiktaş'ta, o tarihten önce bildirilecek bir lokalde yapılacak olan "Nehar Tüblek'i anma toplantısında" dağıtılacaktır.

h) Yarışmada ödül kazananlardan İstanbul dışında olanların bu törene gelmeleri için yapacakları yol masrafları ile İstanbul'daki masrafları kendilerine ait olacaktır. Bu nedenle ödül kazandığı halde ödül törenine gelemiyenler olursa, kazandıkları ödül adreslerine gönderilecektir.

i) Yarışma karikatürleri Beşiktaş Belediyesi'nce bir albümde toplanacak ve ödül alsın, almasın bütün katılanlara gönderilecektir. Albüme girecek eserleri jüri seçecektir. Ayrıca bu eserler sergi haline de getirilecektir.

j) Sahipleri tarafından geri gönderilmesi istenen karikatürler dışında, ödül alan, albüme alınan ve diğer bütün karikatürler Karikatür ve Mizah Müzesi'nde "Nehar Tüblek" arşivinde saklanacaktır.

■ **ÖDÜLLER**

a) 1. Ödül : 30.000.000.- TL. ve onur plâketi
b) 2. Ödül : 20.000.000.- TL. ve onur plâketi
c) 3. Ödül : 10.000.000.- TL. ve onur plâketi
d) 3 adet mansiyon : Her biri 5.000.000 TL ve onur plâketleri
e) 1 adet Özel Ödül: Beşiktaş Belediyesi'nce verilecektir.
f) 1 adet Özel Ödül : Beşiktaş Jimnastik Kulübünce verilecektir.
g) 1 adet Özel Ödül : Karikatürcüler Derneği'nce verilecektir.
h) 1 adet Özel Ödül : Nehar Tüblek'in ailesi tarafından verilecektir.

■ **YARIŞMA KONUSU : TÜRKİYE'DE KAHVELER**

■ **SEÇİCİLER KURULU:**

Ayfer ATAY	(Beşiktaş Belediye Başkanı)
Ali Ulvi ERSOY	(Karikatürcü)
Bedri KORAMAN	"
Semih BALCIOĞLU	"
Turhan SELÇUK	"
Cem Kenan ÖNGÜ	(Karikatürcüler Derneği temsilcisi).

■ **YARIŞMA ADRESİ:**

Karikatür ve Mizah Müzesi (Nehar Tüblek Karikatür Yarışması)
Atatürk Bulvarı, Kovacılar Sokağı, No: 12
Fatih / İstanbul

MİROSLAV BARTAK / ÇEK CUMHURİYETİ

MURAT ÖZMENEK

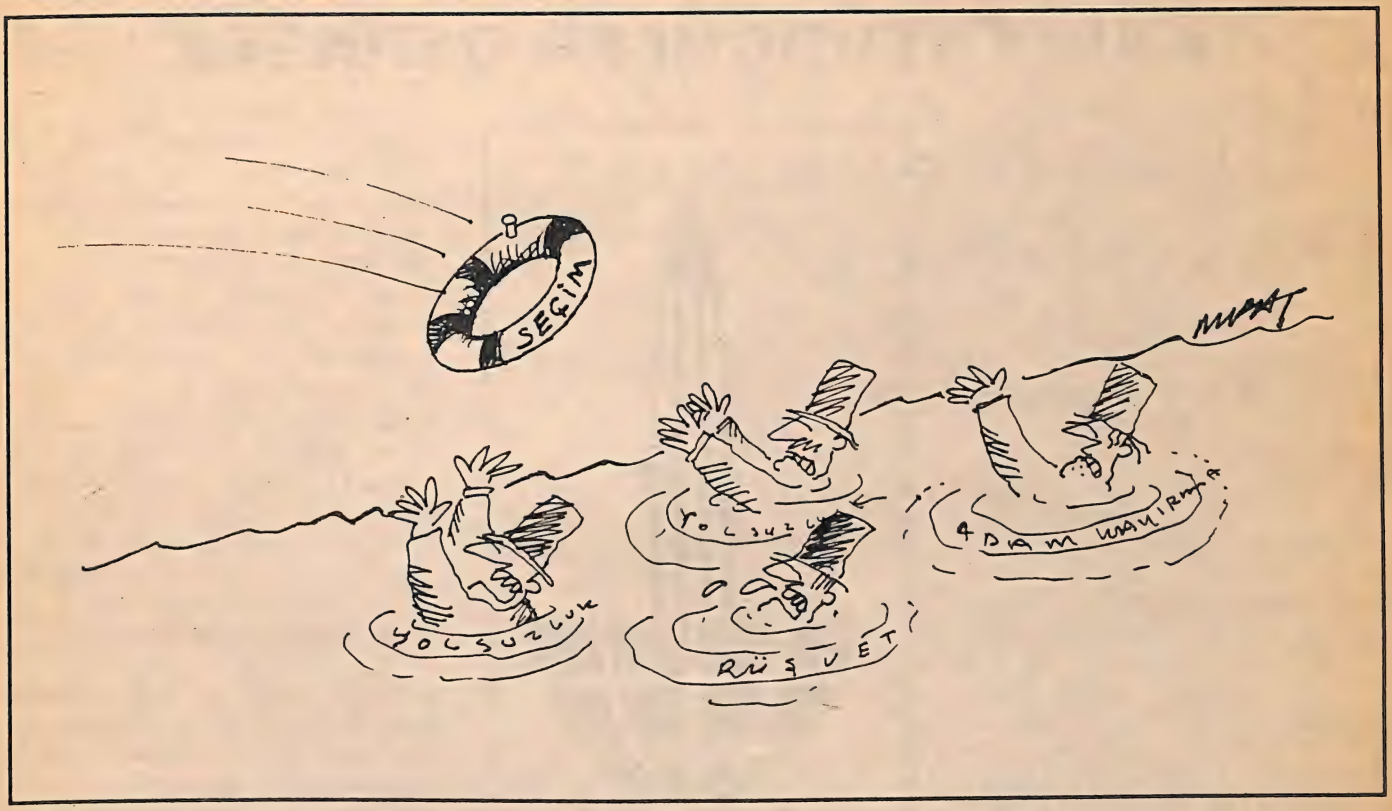

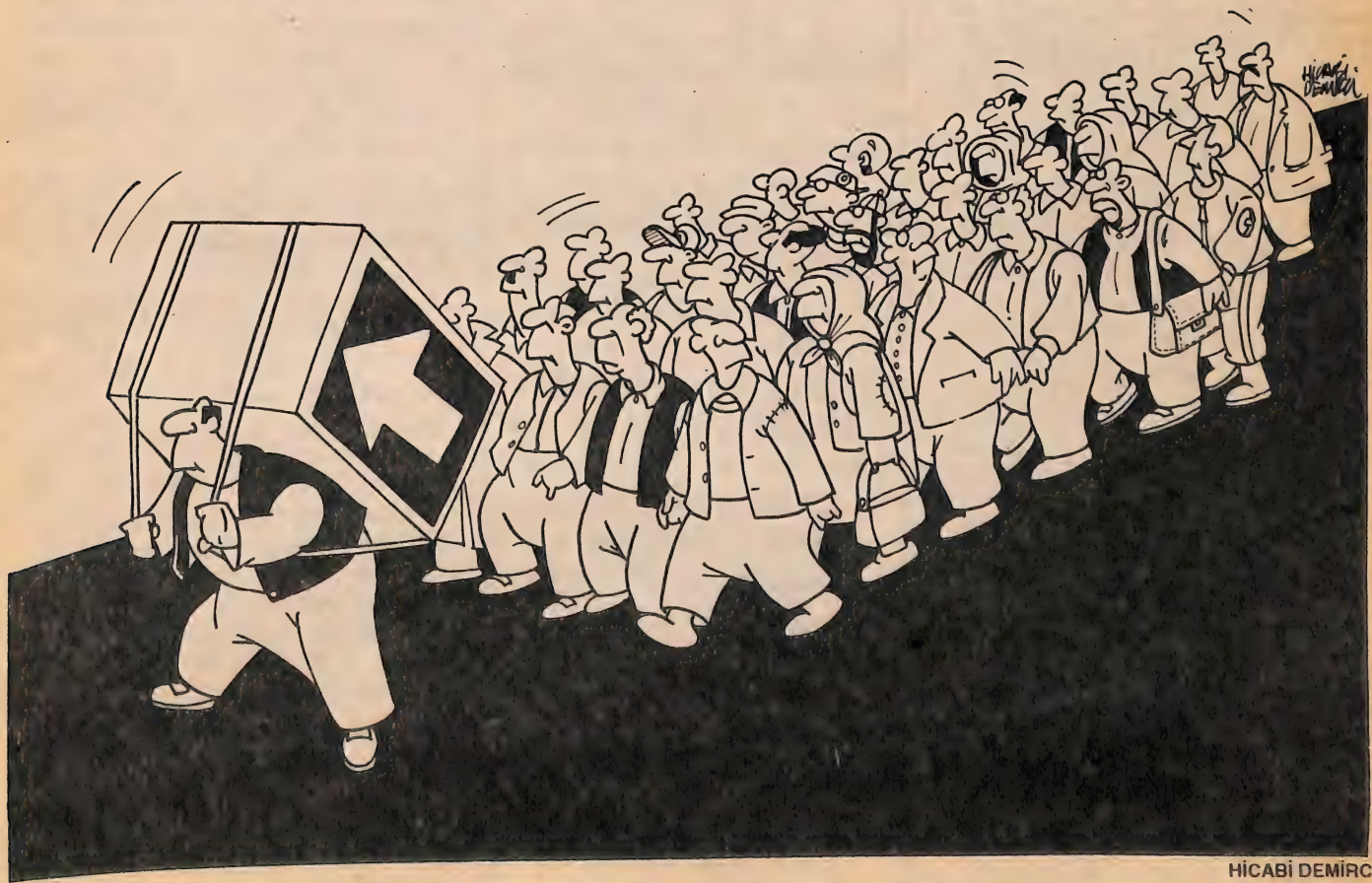

HİCABİ DEMİRCİ

KARİKATÜR SANATÇILARININ MERKEZİ ÖRGÜTÜ "KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ"

Karikatürcüler Derneği 1969 yılında Semih Balcıoğlu, Turhan Selçuk ve Ferit Öngören tarafından kurulmuştur. Karikatür sanatının basınımızda ilk örneklerinin görülmesinin yüzüncü yılına, ülkemiz Karikatürcüleri bir dernek çatısı altına toplanmış olarak girmişlerdi.

Başlangıçta derneğin 35 üyesi bulunuyordu. Bu rakam o tarihte karikatür çizenlerin tümüydü.

O günden bu yana Karikatürcüler Derneği sürekli gelişme içinde ve etkin bir çalışma ile ülkemiz kültür ve sanatında önemli görevler üstlenmesini bilmiştir. Derneğin çeyrek asırdır etkin çalışması çok sayıda genç çizerin yetişmesine de neden olmuştur.

Dernek üyelerinin zamanla İstanbul dışı kentlerde de çoğalmaları sonucu, irtibat büroları açılmış, sırasıyla Ankara, Trabzon ve Antalya temsilcilikleri yörelerinde etkin çalışmalar sürdürmektedirler.

İlk etkinliğine 1970'de Çemberlitaş Darüşşafaka Sanat Galerisi'nde açtığı "100. Yıl Sergisi" ile başlayan dernek, yayın hayatına da "Başlangıcından Bugüne Türk Karikatürü" kitabı ile girmiş oluyordu.

Karikatürcüler Derneği 25 yıl içinde yurt içi ve yurt dışında bir çok sergi gerçekleştirmiştir. Bütün üyelerin katılabildiği bu toplu sergiler, demokrasi, özgürlük, barış, halk sağlığı, kadın ve çocuk sorunları, insan hakları, belediyeler ve çevre sorunları vb. konuları içeriyordu. Yine aramızdan ayrılan, karikatür sanatımızın eski ustaları da zaman zaman açılan sergilerle anılıyor, çalışmaları günümüz insanına tanıtılıyordu.

Dernek çalışmaları içinde yayınlar her zaman önemli bir bölümü oluşturmuştur. Açılan sergiler olanaklar ölçüsünde kitaplarda toplanmıştır.

Karikatürcüler Derneği Yirmi Altı yıl boyunca gerçekleştirdiği hemen tüm etkinliklerde ülkemizdeki diğer demokratik dernekler, sendikalar, meslek örgütleriyle, eğitim kurumları, yardım kurumları, belediyeler ve basın yayın organları ile çok olumlu ve verimli bir iş birliği sağlamıştır.

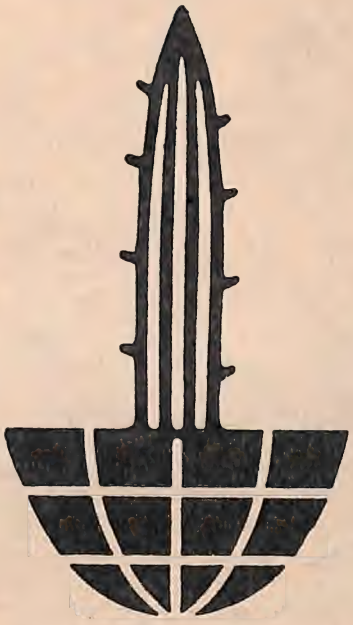

"KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ'NİN AMBLEMİ OLAN KAKTÜS DEMOKRASİDEN YANA HOŞGÖRÜLÜ VE BARIŞÇIL BİR DÜNYANIN KURULMASI YOLUNDA HER ZAMAN ÇABA GÖSTEREN MİZAHIN YANİ GÜLEN DÜŞÜNCENİN VE ONUN EVRENSEL DİLİ OLAN KARİKATÜRÜN DE SİMGESİ GİBİDİR. BU KAKTÜS DÜNYANIN ORTASINA, ONU YAŞANIR OLMAKTAN ÇIKARMAK İSTEYECEK GÜLMEYEN DÜŞÜNCE SAHİPLERİNİ TEDİRGİN ETMEK İÇİN DİKİLMİŞTİR.„

Karikatür yarışmaları, dikatleri belirli konularda toplama özellikleri, eğitici ve özendirici nitelikleri ile dernek çalışanları içinde her zaman yararlı sanatsal etkinliklerden biri olmuştur. Yarışmalar sonucu, başarılı sanatçılar ödüllendirilmiş, genç sanatçılara kendilerini tanıtabilme olanakları sağlanmıştır.

Uluslararası karikatür yarışmalarının en önemlilerinden biri Akşehir Nasreddin Hoca Karikatür Yarışması olmuştur. 1973'de gençler arasında düzenlenen yarışma daha sonraki yıllar uluslararası boyutlarda düzenli sürdürülmüştür. Yarışma dünya çizerlerince ilgiyle karşılanmış ve katılan ülke sayısı her yıl giderek artmıştır. Dış basında da övgüyle sözü edilen yarışmalarda bir çok yabancı çizer konuk olarak ülkemize gelmiş ve ağırlanmıştır. Ne var ki, 12 Eylül 1980'de askeri yönetim tarafından Karikatürcüler Derneği'nin kapatılması Nasreddin Hoca yarışmalarının da yapılamamasını getirmişti. Yarışma 1988'de yeniden başlatılmış ve bu yıl, 15. Uluslararası Nasreddin Hoca yarışması sonuçlandırılmıştır.

Karikatürcüler Derneği'nin çalışmaları içinde İstanbul'a kazandırılan Karikatür Müzesi ayrı bir önem taşımaktadır. 1975 yılında açılan İstanbul belediyesi Karikatür Müzesi Zengin karikatür tarihimizin basılı ve özgün belgelerini yok olmaktan kurtaracağı gibi, kitaplığı ve sürekli sekgileme olanakları ile de bir kültür ve eğitim merkezi olması beklenirken 1980'de derneğin kapatılması ile birlikte müze de kapanmış, sonra da yıkılmıştı. 1989 yılında yeniden açılan müzemiz artık, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Karikatür ve Mizah Müzesi adıyla yaşayan ve canlı bir kültür merkezi olarak kentin simgelerinden birisi sayılmaktadır.

Topluma yararlı çalışmaları ile kamu yararına dernekler statüsüne giren Karikatürcüler Derneği, Kültür Bakanlığı tarafından, 1991 yılı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü ile onurlandırılmıştır.

KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ ocak 1978 8. GENEL KURUL

Sayın üyemiz;

Derneğimizin 22. Olağan Genel Kurul toplantısı 2 Aralık 1995 Cumartesi günü saat 11.00'de Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Burhan Felek Konferans Salonu'nda, çoğunluk sağlanamazsa, 9 Aralık 1995 günü aynı yer aynı saatte yapılacaktır. Genel Kurul toplantımızda bulunmanız önemle rica olunur.

Karikatürcüler Derneği Yönetim Kurulu

GÜNDEM:

1. Yoklama, 2. Açılış, 3. Divan Kurulu seçimi, 4. Saygı duruşu, 5. Çalışma Raporu'nun okunması, 6. Denetleme Kurulu'nun raporunun okunması, 7. Tahmini Bütçe, 8. Eleştiriler, 9. Organların seçimi, 10. Dilekler, 11. Kapanış.

BİR ÇİZGİ USTASININ KİŞİSEL TARİHİ I
SUAT YALAZ

ÇİZGİ ROMAN SERÜVENİ

LEVENT CANTEK

Bu sayıda röportaj dizimizi sürdürerek çizgi romanımızın en önemli isimlerinden biri olan Suat Yalaz'la yaptığımız bir konuşmayı yayınlayacağız. Yalaz, Elli'li yıllarda başladığı çizgi roman serüvenini, altmışlı yılların popüler kahramanı Kaan-Karaoğlan ile sürdürerek yetmişlerde Avrupa'da Kebir ve Sony-Ringo çalışmalarıyla devam ettirdi. Seksenlerde Güneş Gazetesi'nin (1982) sansasyonel atılımı ile tekrar ülkeye dönen sanatçı, Karaoğlan'ın yeni maceralarını çizmeye başladı. Daha sonra Sabah grubuyla anlaşarak yakın tarihle ilgili çalışmalar ve nihayet Yandım Ali tiplemesini yaratarak bugünlere geldi. Aşağıda, bir buçuk yıl kadar önce kendisiyle yapılmış konuşmamızın ilk bölümünü bulacaksınız.

Üstadım isterseniz çizgi romana başladığınız dönemi de içeren bir "Nasıl başladınız?" sorusuyla başlayalım.

Ben, alışkanlık galiba çizgi romanı pek kullanmayorum. Çizgi roman çiziktirilmiş, basite indirgenmiş gibi geliyor. Resimli roman daha hoş geliyor kulağıma. Ellili yıllarda Ratip Tahir (Burak) hocanın başlattığı, "bize çok mahsus" herhangi bir ekolü olmayan, üstadın kendine mahsus çizgilerle yaptığı bir "alaturka resimli roman" anlayışı vardı. "Alaturka"yı Türk ulusu bir anlayış anlamında kullandım. Alt yazılı, bol çizgili, sineması olmayan, dekoratif bir çalışmaydı. Ben çocukluğumdan beri hep sinemacı olmak istiyorum. Resimli romancılığı hiç bir zaman meslek olarak görmedim, hedef olarak almadım. Tesadüfler çekti beni bu işe... Ama takip etmiyor değilim resimli romanı, Alex Raymond ile ilgileniyorum. İstanbul'a geldiğimde Akademiye girdim. Resim tahsili yaparken Bab-ı Ali'ye atlamış oldum. Dergilerde (Hafta, Akbaba, Dolmuş, 41.5) çalışıyordum.

Anadolu'da iken ilk resimli roman denemesini yapmıştım. "İkizler Çiftliği" diye tamamen kurşun kalem çizilmeden, fırça ile yapılmış bir çalışmaydı. Yapılan işlerde kurşun kalem ile bir eskiz yapıldığını bilmiyordum. Yani iş ustalıktan değil de bilmemezlikten.. Doğrudan çiniye batırıp yapıyordum. Neyse bu "İkizler Çiftliği"ni Vatan'a götürdüm. O zamanlar Bedri (Koraman), Altan (Erbulak) ve Çetin Özkırımın çalıştığı oda genç çizerler bir buluşma yeri gibiydi. Bedri benim resimlere baktı. Nasıl buldunuz dedim. Çok kötü ama doğrusu kurşun kalemleri çok iyi silmişsin dedi. Anlamadım, ne kurşun kalemi dedim. Yani kurşun kalemi iyi-temiz silmişin diye tekrarladı. Orada kurşun kalem yok dedim. Nasıl yani herhalde doğrudan mürekkeple çizmedin bunu.. Nasıl oluyor ki tabii öyle yaptım. Başka nasıl olur ki dedim. Sen çinilemeden önce kurşun kalem çizmiyor musun kardeşim dedi. Şaşırdım. Meğerse iş öyle yapılırmış. Böyle bir bilinçsizlikle başladım. Sonra o işi, Tan'a sattım. Abdullah Ziya (Kozanoğlu) ile öyle tanıştık. Beraber bir iş yaptık. (Attila'nın oğlu Dengiz) ondan sonra resimli romanı çok iyi takip etmeye başladım. Biraz da sinema tutkusunun verdiği heyecanlı Amerikan Comics'ini iyi yakaladığımı zannediyorum. Altmışlara kadar Resimli Roman hiç yapmadım. Yaptım belki ama onlar cahiliye dönemimden kalma işler. "Haydut'un Kızı", Son Havadis'te yaptığım Mayk Hammerler vesaire... Kozanoğlu bana konu ve resimler veriyordu. Yürüterek, kopya çekerek, ilave ederek, yapılan adaptasyonlardı. Şimdi o çalışmalarım için Türkiye'de yapılmış ilk modern resimli romanlardı diyebilirim.

Ancak ilk döneminiz hayli Amerikalı, Alex Raymond King - Feature Syndicate tarzına çok yakın. Tarihi çizgi romanlara geçişiniz nasıl oldu?

Havadis gazetesi'nde "Cemil Cahit Cem" tarihi roman yapalım dedi. Eğer yaparsan yer yerinden oynar diyor. Benim de bu tür kostümlü işlere allerjim var. Amerikanvari olmak istiyorum. Ratip Tahir'in izinden giden adam olmak istemiyorum. Barbaroslar, Turgut Reisler yapmak istemiyorum. Onların esintisi ile tarihi çizgi roman yapmak bana ters geliyor. Nitekim beni karikatürist iken çağırmışlar, Viyana muharasasını yap dediler. Yapmadım. Akşam Gazetesi'nde Malik Yolaç ve Abdullah Ziya "Ratip Hoca çok yoruldu. Bize bir-iki aylık bir iş yapacaksın. O dinlenecek. Ondan sonra tekrar başlayacak" diyorlardı. Yapar mısın? Yaparım dedim. Gençtim. Paraya ihtiyacım var, ev alacağız, araba alacağız. "Viyana Seferi" dediler. Yapmam dedim. Şaşırdılar. "Viyana olayı emperyalizmdir, Amerikalılara "Go home!", Ruslara "Moskova'ya diyoruz. Sonra Viyana seferini ballandıra ballandıra anlatıyoruz bu bana uymaz dedim. Ben öyle konuşunca şaşırdılar. İkisi de yaşlı başlı adamlar. Ben hay-hay diyeceğim sanıyorlar. Vakitleri yok, başka birini de bulamıyorlar.

Başka isimlerde aranmış, teklif götürülmüş sanıyorum.

Herhalde.. En sonunda çaresiz kalmışlar, benim çizmemi bekliyorlar. Ben de Viyana'yı çizmem diye direniyorum. Ee ne yapalım kardeşim dediler. Üstadım dedim sizin meşhur romanlarınız var. Onları yapalım, Türklerin başlangıcı, tarihe girişini, millet olarak bir bayrak altında toplanışını öğrensinler istiyordum. Türk tarihinin en muhteşem ve şaşaalı dönemini bırakıp en zayıf, fakir dönemini anlatmak istememi garip karşıladılar. Yapılan iş, biraz da geçici bir dönem olacağı için, Ratip Tahir geri geleceği için pek de önemsemediler. Böylece "Cengiz Han'ın Hazineleri"ne başladık. Benim isabetli düşündüğüm ortaya çıktı. Meğer insanlar böyle bir şeye çok açmış.

Peki Kaan'ın çok popüler olmasında başka etkiler olabilir mi? Mesela 27 Mayıs etkileri, Akşam Gazetesi'nin DP karşıtı muhalif söylemi ve ihtilalin getirdiği milli heyecan var ortada. Kaan ve sonrasında Karaoğlan biraz da bu şartlara denk düşüyor. Halkın popüler anlamda ilgisini yakalıyor. Yani her iki örneğe bu tür şartların katkısı oldu diyebilir miyiz?

Hayır.. Karaoğlan'ın doğuşunda politik hiç bir neden yok. Fakat Karaoğlan doğduktan sonra politikaya karıştı. Mesela "Tiyen-Şan Canavarı"nda AP'nin tek parti yönetimini andıran polis rejimine karşı bir mücadele verir. Demirel ve İnönü arasında geçen olaylarda İsmet Paşa'yı tutan bir Karaoğlan vardı. Öykülerde İsmet Paşa yaşlı bir dedeydi. Devlet ona baskı yapmaktadır. Karaoğlan ona yardımcı olan biridir.

"Mor Kahküllü Şehzade"de bu çok açık

Evet orada da açık gözükür. O öyküde açıkça İsmet Paşa'nın tevkifi gibi bir şey vardır. Bir aydının subay olan oğlu İsmet Paşa'yı tevkife gidecektir. Baba bu işe karşı çıkar. Oğul asker olarak kendisine verilen emri yerine getirmekle yükümlüdür. "Eğer bana verilen emri yapmazsam iyi bir asker olamam. Senin dediğini yaparsam başkalarının gözünde hain bir evlat olurum" diyerek bir bocalama geçirir. Sonunda askerlik ağır basar ve babasına karşı çıkar. Babası o yaşlı adamı - İsmet Paşa'yı- haklı bulmaktadır. Oğul haklı ama verilen görevle ilgili, emri uygulamakla yükümlüdür. Karaoğlan devreye girer ve işi çözümler.

Gelecek ay Suat Yalaz'la yaptığımız konuşmaya devam etmek üzere,

Sevgilerimle

BÜLENT OKUTAN

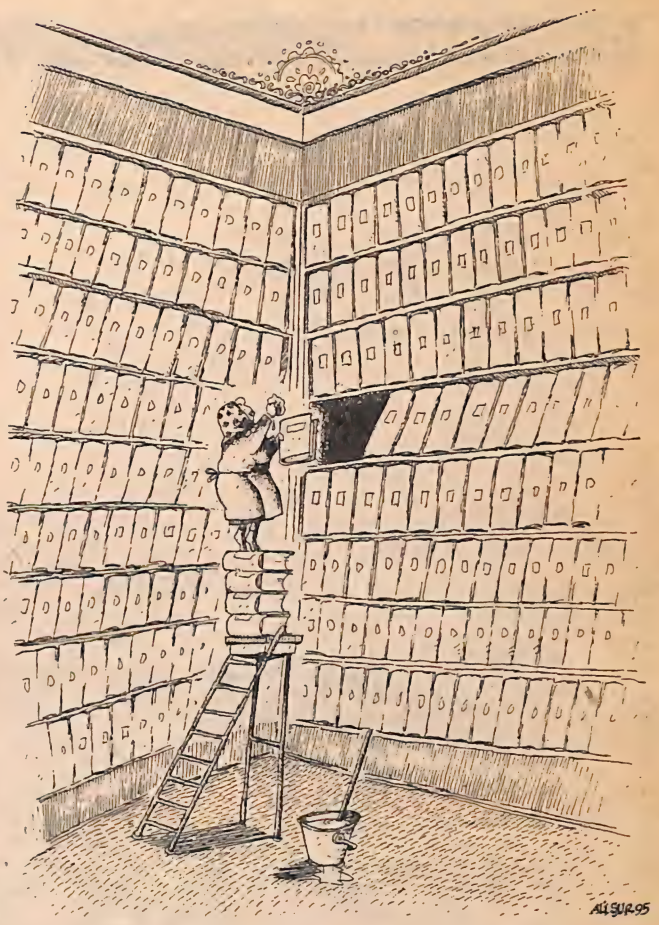

ALİ ŞUR

CEM KENAN ÖNGÜ

İSMET LOKMAN

KARİKATÜRİST ANEKTOTLARI

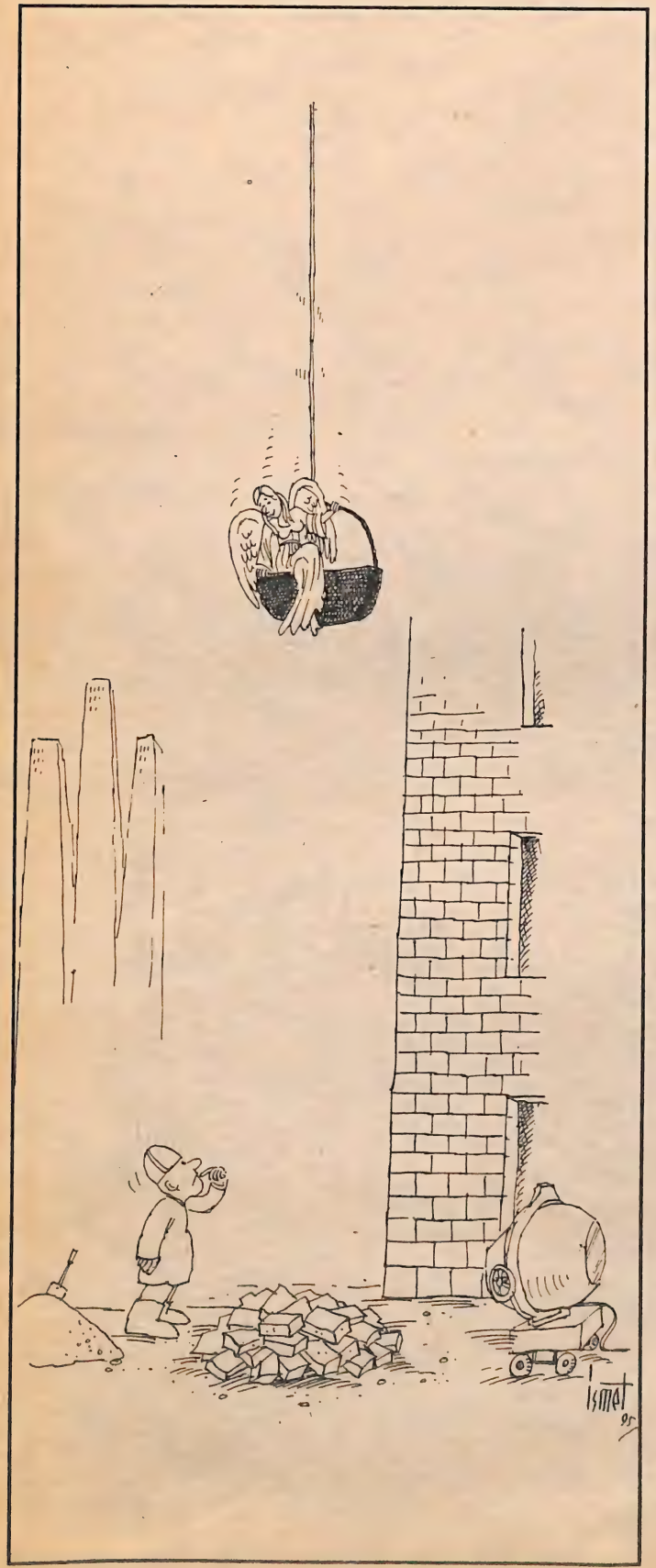

■

Yener ÇAKMAK

■

CEMAL NADİR'LE YAPILAN ANKET

Gazeteci Şevket Evliyagil 15.5.1943 tarihinde yayınlanan "Yarım Ay" dergisinde Cemal Nadir'le yaptığı anket hayli ilginçtir.

Soru- Amcabey'i nasıl meydana çıkardınız?

Cevap - Yeni bir gazete olacak olan "Son Posta" Gazetesi çıkacaktı. Yeni gazetede bir yenilik yapmak için halkın ilgisini çekecek bir tip çizmek istedim. Önce bir hayvan tipi düşündüm, sonra bu sevdadan vazgeçip fiziki yaradılışı itibariyle tamamen aksim olan Amcabey'i ortaya koydum. Ömer Seyfettin'in ünlü Efruz Bey'inin tipim üzerinde büyük ilhamı vardır.

Soru- Neşeli mi, bedbinmişsiniz?

Cevap- Bursa gibi mezarlıklar, türbeler arasında binbir azap içerisinde yetişen benden hiç şüphesiz bedbinlik beklersiniz. Nasıl beklemezsiniz ki birader, mezarlıklar arasında bulunan ilk mektebimizin köşesinde meşhur bir evliya yatıyordu ve biz talebeler her gün sıra ile onun kabrinin başında ezan okuyorduk.

Soru- Sinema, tiyatro, roman, bar, gezinti, istirahat bunların hangisini seviyorsunuz?

Cevap- Saydığınız isimlerden sinema, tiyatro ve romanı bir teze dayanmaları şartıyla severim. Gezinti başlıca zevklerimdendir.

Soru- Kimleri beğenip seversiniz?

Cevap- Film yıldızlarından yalnız Şarlo'yu, romancı olarak Hüseyin Rahmi Gürpınar, Falih Rıfkı Atay, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nu, âlim olarak Galip Ataç'ı beğenip severim.

Soru- Başka sevdikleriniz?

Cevap- Renklerden her renk, hayvanlardan kedi, eşek, ördek, yemeklerden peynir, ekmek.

Soru- En çok hangi gazeteyi seversiniz?

Cevap- En çok beğendiğim gazete, içinde en az ukalalık bulunan gazetedir.

Soru- Karikatürlerinizden?

Cevap- Hepsi de birer emek mahsulü olduğu için, karikatürlerimin hepsini severim. Fakat henüz hiçbiri özlediğim sanat kabına varamamışlardır.

Soru- En çok hangi içkiyi içersiniz?

Cevap- En çok içtiğim içki sudur.

Soru- Meyvelerden?..

Cevap- Keseme elverişli olanı severim.

Soru- Amcabey'i siz bizim kadar severmisiniz?

Cevap- Şüphesiz bu memlekette "Amcabey" sevilmektedir. Fakat sevilme derecesinin ne miktarda olduğunu bilmediğim için bu sorunuzu cevapsız bırakacağım.

Soru- Kadınlar hakkında düşünceleriniz?

Cevap- Bu sorunun cevabını kestirmeden verelim. Kadınların kumrallarında hem esmerin, hem sarışının tadını bulmak mümkündür.

Soru- Türk karikatüristlerinden kimleri beğeniyorsunuz?

Cevap- Cem, o bu memlekete Avrupai zevki sokan adamdır. Sonra Münif Fehim ve Ramiz'i severim. Yeni yetişen Selma Emiroğlu'nda büyük istikbal görmekteyim.

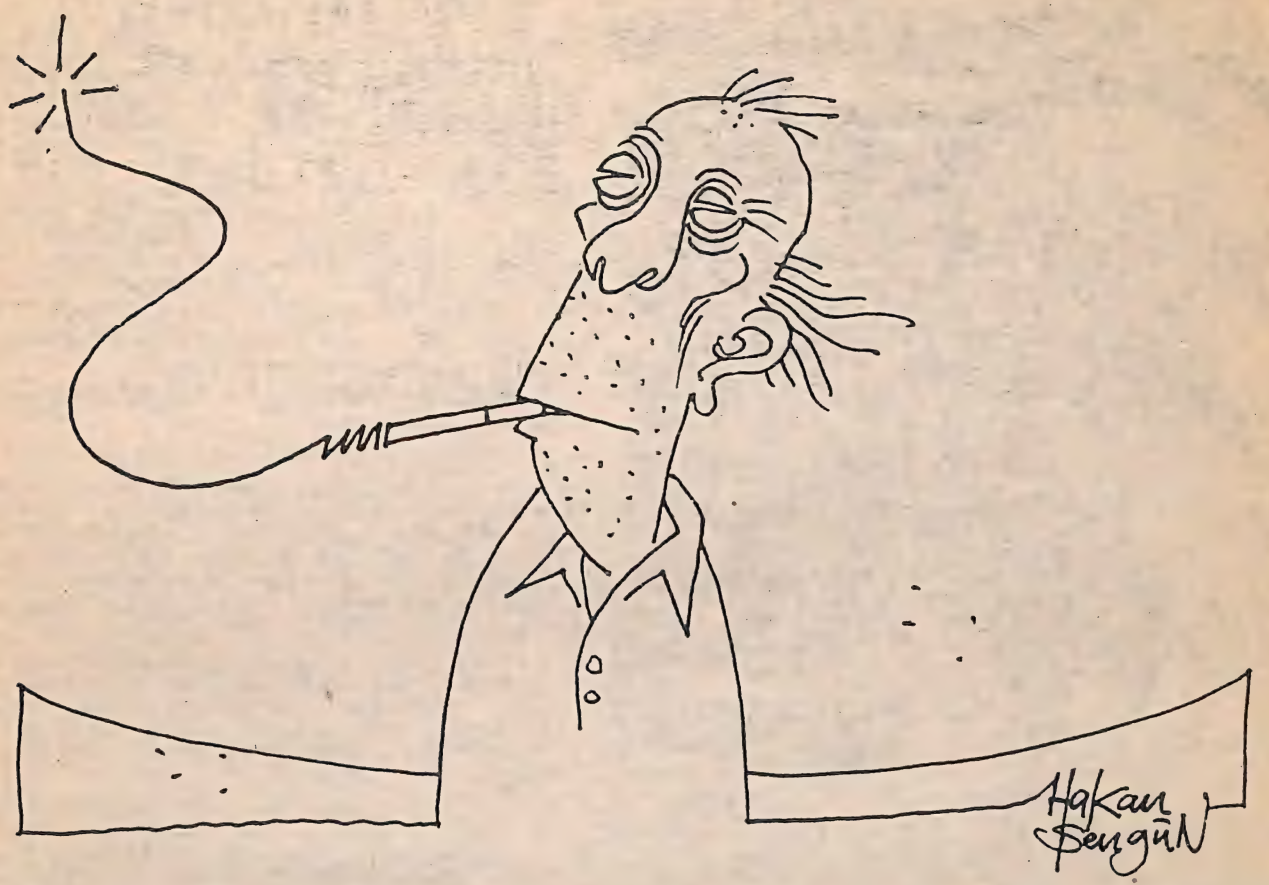

HAKAN ŞENGÜN

BEYAZ PERDE

MUSTAFA BİLGİN

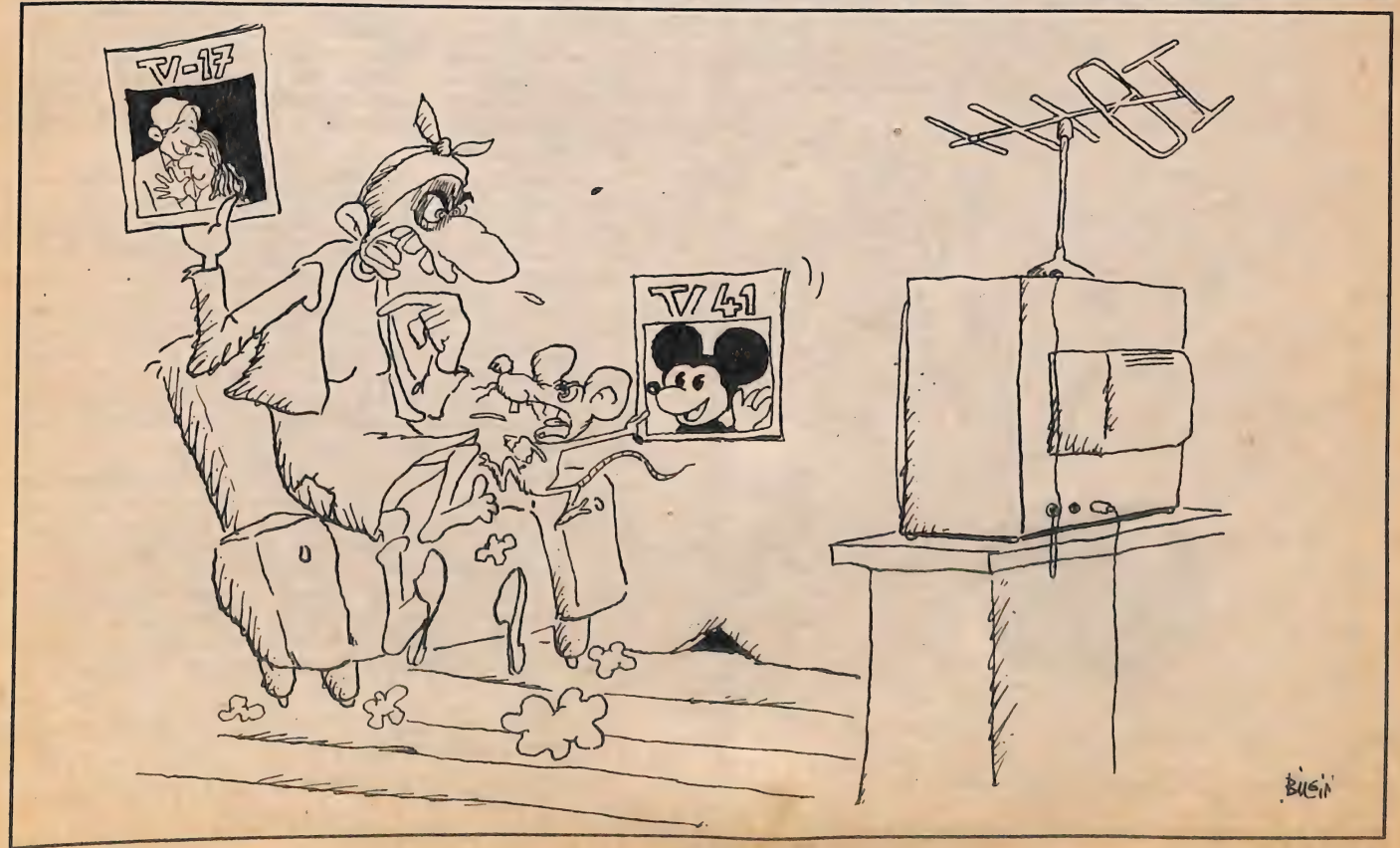

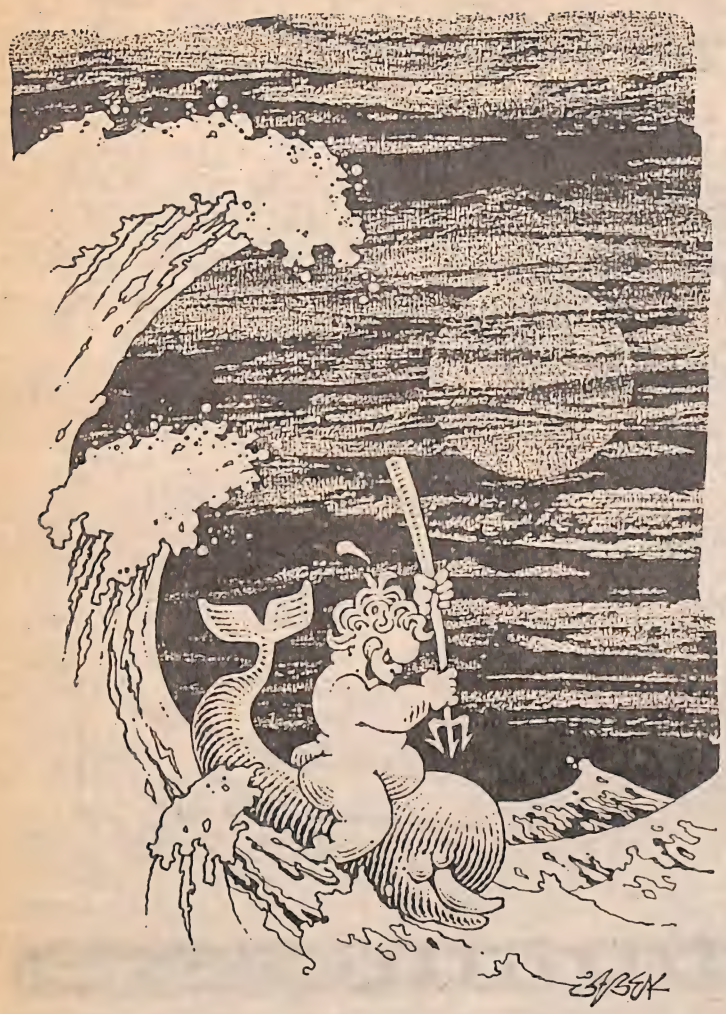

ERAY ÖZBEK

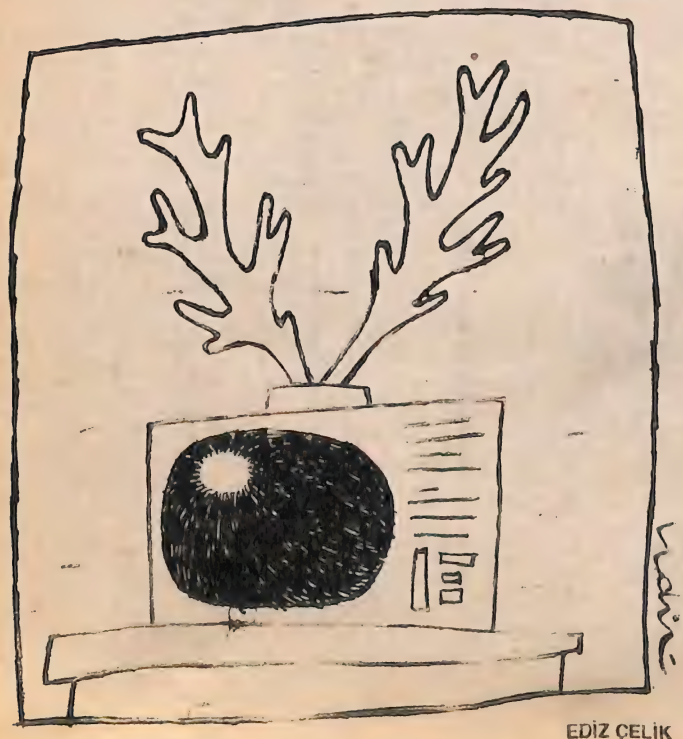

EDİZ ÇELİK

HAZIRCEVAP

ÇİZGİ YERİNE

A. MÜMTAZ İDİL

Hazırcevaplık nedir? CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'ın, Karikatürcüler Derneği Ankara Temsilciliği'nin geçtiğimiz ay, Devlet Konuk Evi'nde verdiği yemekte, Mert Ali Başarır'ın önceden hazırlayıp sorduğu sorulara verdiği cevaptır. Mert Ali Başarır Sn. Baykal'a soruyor: "Refah Partisi bir anket yaptırmış. Bu ankete göre birinci parti kendileri, ikinci parti DSP, üçüncü parti ANAP, dördüncü parti DYP- beşinci parti de siz görünüyorsunuz, ne diyorsunuz buna?"

Baykal bir kaç saniye düşünüp yanıtlıyor: "Hoca efendi eskiden beri tersten yazmaya alışıktır, sever..."

Woody Allen'a sormuşlar, "üstad, öldüğünde mezar taşına ne yazılmasını isterdin?"

Üstad'tan cevap: "O bunu haketmemişti, yazın."

Hazırcevaplılık zekanın ortaya çıkışının bir başka biçimi. Hazırcevaplığın dünyadaki piri de Berdand Shaw. Öylesine hazır cevap bir düşünürmüş ki, ABD sinema sektörü, onun hazırcevaplılığından esinlenerek, Tony Curtis, Jack Lemmon gibi aktörleri replikleriyle birlikte yaratmış. Bugün Amerikan sinemasının espriye dayanan tüm filmleri, İrlandalı düşünür Bernad Shaw'ın mirasıdır.

Karikatür sanatı, hazırcevaplığın çizgiye dönüşmüş biçimidir. Bir öykü yazarı, roman yazarı sayfalarca betimlerken, bir karikatürist aynı sayfaları bir kareye sıkıştırır. Ama bu öylesine basit bir uğraş değildir. Romancı yüz sayfayı doldurmak için nasıl bir çaba gösteriyorsa, karikatür sanatçısı da aynı çabayı çizgilerinde gösterir, bize de hazırcevaplılık olarak yansır.

Hazırcevaplıkta önemli olan hemen yanıt vermek değil, en üst düzeyde ve en hızlı yanıt vermektir. Kapıyı çaldığınızda, kapıyı açan evsahibine, "evde misiniz?" diye bir soruya, "hayır, ben hırsızım", diyebilmektir. Tüm gayri ciddiliğine, tüm şımarıklığına rağmen, böyle bir yanıtı karşınızdaki kesinlikle hakkediyordur.

Çizgide de aynı titizlik sözkonusudur bence. Çizgilerin kendine özgülüğü, taklit olmaması vb. gibi özellikler zaten karikatür sanatı içinde varolması gereken özelliklerdir. Tıpkı bir romancının dilinin düzgünlüğü, betimlemedeki ustalığı vb. gibi. Roman bu özelliklerden sonra başlamak zorundadır. Karikatür de, özgün bir çizginin var olduğu noktadan başlamak durumundadır. Karikatür sanatından ancak bundan sonra sözedilebilir. Asıl zorluk, bu çizgilerin muhteşem bileşkesini yaratabilmektir. Yani düşünce üretebilmek, dolayısıyla da hitap ettiği kitleyi de düşündürebilmektir.

İlkel sanat anlayışı, katılabileceği özellikleri hemen benimser ve bu çerçevede yargılar ve yüceltir. Anlama çabası göstermez, verileni aynen kabul eder. Ters geliyorsa reddeder, beğendiyse de bir daha beğeni çıtasının yüksekliği hiç değişmez. Bütün alan, çıtanın yerden yüksekliği kadardır.

Bu tür insanlar baleyi çıplaklık, erotizmi porno, belediye plajlarını çıplaklar kampı olarak görürler. Ne yaparsanız yapın, bu kuralı değiştiremezsiniz. Başörtü takmak "ahlaklılıktır" da, başörtüyü çıkartan tüm bayanlar "dekolte"dir, çıplaktır, ahlaksızdır. İkisinin ortası yoktur. tersi de geçerli kuşkusuz. Başörtü (eğer bir üniforma niteliği taşımıyorsa) takan herkes yobazdır da, başı açık dolaşan herkes de Atatürkçü.

İki ucun arasında bir tek noktada bile durmayı hazmedemeyen, sırıkla yüksek atlama şampiyonlarıdır bunlar. İki nokta vardır yaşamlarında. Biri çıtayı yuvasına soktukları an, yere bastıkları ayakları, öteki de kendilerini savurup çıtayı bıraktıkları an... Ancak, ayakları havadadır. Yere yeniden bastıklarında, aynı yerdedirler zaten. Gri tonunu hiç kabul etmeyen, siyah ile beyaz arasında tercih kullanan kitlelerdir. Bu tür ilkel yaklaşımın sanattan anlayış biçimi de anlamak-anlamamak üzerine kuruludur. Anlamadığını kabul etmez, anlamaya çalışmaz. Anladığını da ilke ediniz.

Karikatür eğer onları güldürmüyorsa veya altında açıklama yoksa, absürd bir çalışmadır.

Dikkat edin, çok konuşurlar, ama hazırcevap değildirler.

OĞUZ GÜREL

NECATİ ABACI

FETHİ DEVELİOĞLU

HAKAN DEMİRCİ

KADİR DOĞRUER

HABERLER

ÖZKAN'DAN ÇİZGİ FİLM ATÖLYESİ

Yavuz Özkan yönetimindeki Z Film Atölyesi, 27 kasımdan itibaren Çizgi Film Atölyesi'yle de hizmet verecek. Öğrencilerin iki aşamalı sınav sonucu belirleneceği atölyeye 26 yaşını aşmamış, en az lise mezunu adayların 11 kasıma kadar başvurmaları gerekiyor. Haftada beş gün toplam 40 saat ders verilecek olan atölyede öğrencilerden hiç bir ücret alınmaycak. Tel : 247 67 25.

NECMİ RIZA'NIN KARİKATÜRÜNE SANSÜR

Üyemiz karikatürcü Necmi Rıza Ayça'nın Çorum'da bir sergide yer alan, Dünya Kalite Günü dolayısıyla çizdiği karikatür, müstehcen olduğu gerekçesiyle sergiden kaldırıldı. Çorum Güzel Sanatlar Galeresi'nde 16 Ekim'de açılan sergideki, Ayça'nın "Adem ile Havva ve yasak meyveyi sunan yılanı" simgeleyen karikatürü TSE Çorum Bölge Müdürü Uğur Özdemir tarafından müstehcen bulunarak sergiden kaldırılmıştır.

YARIŞMA

Knokke-Heist/Belçika:

Knokke-Heist Karikatür Festivali'nin 35.si 15.6.1996 tarihinde düzenlenecek. Aynı tarihte yarışma sonuçları açıklanacak ve ödül töreni düzenlencek. Bu yıl 35. yıl anısına bir de sergi açılacak.

35. Knokke - Heist Karikatür Yarışması'nın koşulları:

Yarışma 18 yaşının üzerinde bütün dünya karikatürcülerine açık.

Konu: Yarışmanın konusu geçmiş yıllardaki gibi **"İnsan gülmek istiyor veya insan gülmeyi arıyor"** (Man wants to laugh).

Karikatürler orjinal olmalı. Siyah beyaz veya renkli olabilir.

Boyutlar: A: minimum 21 cm, maksimum 42 cm.

B: Minimum 30 cm, maksimum 60 cm.

Her katılımcıdan 5 karikatür isteniyor. Yarışma karikatürleriyle birlikte bir dosya kağıdına büyük harflerle sırasıyla altalta:

Ad, soyad, adres, posta kodu, varsa telefon ve fax numarası, gün ay ve yıl belirtilerek doğum tarihinin yazılması gerekiyor.

Son katılma tarihi: 7 Ocak 1996

Adres: Internationaal Cartoonfestival, Zeedijk Knokke 660 - B - 8300 Knokke-Heist-Belgie

Tel: (050) 630 380 fax: (050) 630 3901

KARİKATÜRST WALTER GOETZ ÖLDÜ

Karikatür sanatçısı Walter Goetz, geçtiğimiz ay İngiltere'de öldü. 1911 Almanya doğumlu sanatçı, "Colonel Up and Mr Dowa 'Major Thompson" gibi yapıtlarıyla ve resimlediği kitaplarla tanınıyordu. Goetz Münih krizi sırasında da İngilizlere BBC'nin Almanya servisinden seslenmişti.

1938 eylülü, İngiltere'de savaşın yakın olduğunun düşünüldüğü ve hazırlıklar yapıldığı bir dönemdi. Siperler kazılıyor, gaz maskeleri üretiliyordu. Başbakan, bu siperlerin uzak bir ülkede, tanımadıkları insanlar arasındaki tartışmalar yüzünden kazıldığını açıklıyordu. Bu dönemde yapılanların duruyulması düşünüldü ve Goetz göreve çağrıldı. Hiç yayın deneyimi olmayan Goetz, mikrofonu eline aldı ve kısıtlı olanaklarla, BBC'nin Almanca yayınlarına başladı.

Yahudi bir baba ve Fransız bir annenin çocuğu olarak 1911 yılında Almanya'da doğan Goetz, 1922 yılında Yahudi asıllı dışişleri bakanı Walter Rathenau'nun öldürülmesinin ardından, daha iyi bir eğitim alabilmesi için İngiltere'ye gönderildi. Almanya'ya iki yıllığına resim öğrenimi için dönen Goetz, tekrar İngiltere'ye döndü ve İngiliz vatandaşlığına geçti.

1933 yılında, Daily Expres'te yayımlanan "Colonel Up and Mr Down" ile karikatür bantları çizmeye başlayan Goetz, aynı zamanda başka dergiler için de çiziyordu. Savaş sırasında istihbarat bölümlerinde görev yapan Goetz, savaştan sonra çizmeyi sürdürdü. Almanya'yı ziyaret eden sanatçı Observer'de yayımlanan makaleleri resimledi. Pierre Danonis'in kitabı "Major Thompson" için yaptığı çizimlerle büyük ün kazanan sanatçı, Fransa'ya yerleşti ve 1980 yılına kadar İngiltere'ye dönmedi.

ALİ HERKÜL ÇELİKKOL

YİĞİT ÖZGÜR

ARANAN EVSAF

"Ya bu deveyi güdersin, ya bu diyardan gidersin" ata sözünün doğruluğunu, bir de Başbakan'dan duyup öğrendik.

Bugün yurdumuzdaki kalkınmayı görmemek için kör olmak gerekir. Gözüne çekememezliğin, kıskançlığın kara perdesi inmemiş olan herkes bu kalkınmayı görür, görecektir. Barajlar yapılıyor, virajlar düzeltiliyor, garajlar kuruluyor, plâjlar çoğalıyor, fabrika bacaları tütüyor, lokomotifler ötüyor; Kısacası, büyük bir kalkınmanın tozu dumanı içinde göz gözü görmüyor.

Çektiğimiz bu sıkıntının, darlığın kısa süreceğini, az zaman sonra kalkınmanın meyvalarını toplayacağımızı da biliyoruz. Muhaliflere kalırsa, toplıyacağımız kalkınma meyvaları baba incir, at kestanesi, deve dikenidir. Daha elimize geçmeyen meyvalar için "arpa ektim darı çıktı, tam istedim yarı çıktı" diye şimdiden karamsarlığa düşmek doğru değildir. Gözlerine kara gözlük takanlar, muzla hıyarı seçemiyor, birbirine karıştırıyorlar.

Bütün bu kalkınma tozu dumanı içinde, sağdan soldan, tek tük çatlak sesler de çıkıyor. Son çatlak ses, Şuhut ilçesinden duyduk.

Olay şudur: Şuhut'ta Adnan Menderes, kendisini candan karşılayan on binlerce kişiye ışıklı kalkınmamızı anlatırken şu çatlak ses duyuluyor:

- Eline ayda 130 lira geçen memurlar hakkında, bir şey düşünüyor musunuz?

Buna verilecek cevap, bir kocaman "hoppalaa!"dır.

Ey yurttaş, biz ne diyoruz, sen ne anlıyorsun? Biz "bayram haftası" diyoruz, sen "mangal tahtası" anlıyorsun. Biz, kalkınma diyoruz, sen, 130 lira diyorsun...

Bu çatlak ses, Şuhut İlçesi zabıt kâtibi. Şükrü Gürbüz'ün sesiymiş. Daha ne istersin a Şükrü Gürbüz? Soyadın bile gürbüz maşallah... Adın Şükrü, otur haline şükret!

Sayın Menderes, bu çatlak sesli Zabıt kâtibine gereken cevabı vermiş:

- Ya bu şartlar altında çalışırsın, yahut çekilip gidersin!..

Doğrusu da budur. Bu, atalarımızın dediği gibi "ya bu deveyi güdersin, ya bu diyardan gidersin" demektir. Hiç kimse kimseyi "Sen ille de 130 liraya Zabıt kâtipliği yapacaksın!" diye zorlamıyor. Senin Canın çekmiş te Zabıt kâtibi olmuşsun. Buna kim ne karışır? Ama o zaman da 130 liranı al, otur aşağı, sesini çıkarma!

Bay Şükrü Gürbüz, sana Zabıt kâtibi ol diye kim, dedi? Milyoner olsaydın. Ama, "ben zabıt kâtipliğini çok seviyorum" dersen, hem zabıt kâtipliği, hem milyonerlik, ikisi bir arada, bak, bu olmaz. Sen, milyoner olmak istememişsen, bunda kimin suçu var?

Şimdi bu, kalkınma senfonisini bozan, Çatlak sesli zabıt kâtibi tevkif edilmiş bulunuyor. Hapisanede dilinin cezasını çeker, sesini de orkestraya akort etmesini öğrenir.

Sonuç olarak şu anlaşılıyor. Hani gazetelerde ara sıra "filan yere memur aranıyor" diye ilânlar okuruyoruz. Bu ilânlarda işe alınacak memurlarda bir takım vasflar aranır. "Askerliğini yapmış olacak, iyi hâl kâğıdı, okul diploması, sağlık raporu, şu, bu..."

Altı vesikalık fotoğraf ve dilekçeyle şuraya müracaat...

Şimdi bu ilânların altına memurda aranan bir vasıf daha eklenecek:

"'Ya bu şartlarla çalışır, ya da çekilip gider!"

Zabıt kâtibinin sorusu da çok yersiz. D.P. Genel Başkanına,

- Eline ayda 130 lira geçen memurlar hakkında bir şey düşünüyor musunuz?

Oysa önemli olan, D.P.'nin, eline ayda 130 lira geçenler için ne düşündüğü değil, onların D.P. için ne düşündüğüdür. Acaba eline ayda 130 lira geçenler D.P. için ne düşünüyorlar? Önemli olan işte bu...

5 Kasım 1958 Tarihli Karikatür Dergisi'nin 4. sayısından alınmıştır.

METİN PEKER

KEMAL HAYIT

Bilinçli tüketicinin gezi rehberi

BELDE A.Ş SATIŞ YERLERİ

100.YIL ULUPAZARI ve HALKSU
100.Yıl Sitesi Balgat

AYRANCI ULUPAZARI
Hüseyin Onat Sk. No:4 A.Ayrancı
Tel:426 98 78

SIHHİYE MAĞAZASI
Fuar Çarşısı Köprü Altı No:5
Tel:229 72 24

BALGAT MAĞAZASI
Toruntay Mah. Pazar İçi 31.Sk. No:3
Tel:207 29 00

YILDIZ MAĞAZASI
Pazar Durağı Muhafız Alayı Karşısı
Tel:438 79 96

DİKMEN MAĞAZASI
Sokullu Son Durak Mimar Sk. 11/3
Tel:482 82 53

ESAT MAĞAZASI
Ballıbaba Sk. Esat Pazar İçi
Tel:437 60 01

MALTEPE HALKSU
Şehit Gönenç Cad. Park Bah Md. yanı

AYRANCI HALKSU
Hüseyin Onat Sk. Semt Hali İçi 13/11

ÇANKAYA BELEDİYESİ
BELDE A.Ş.

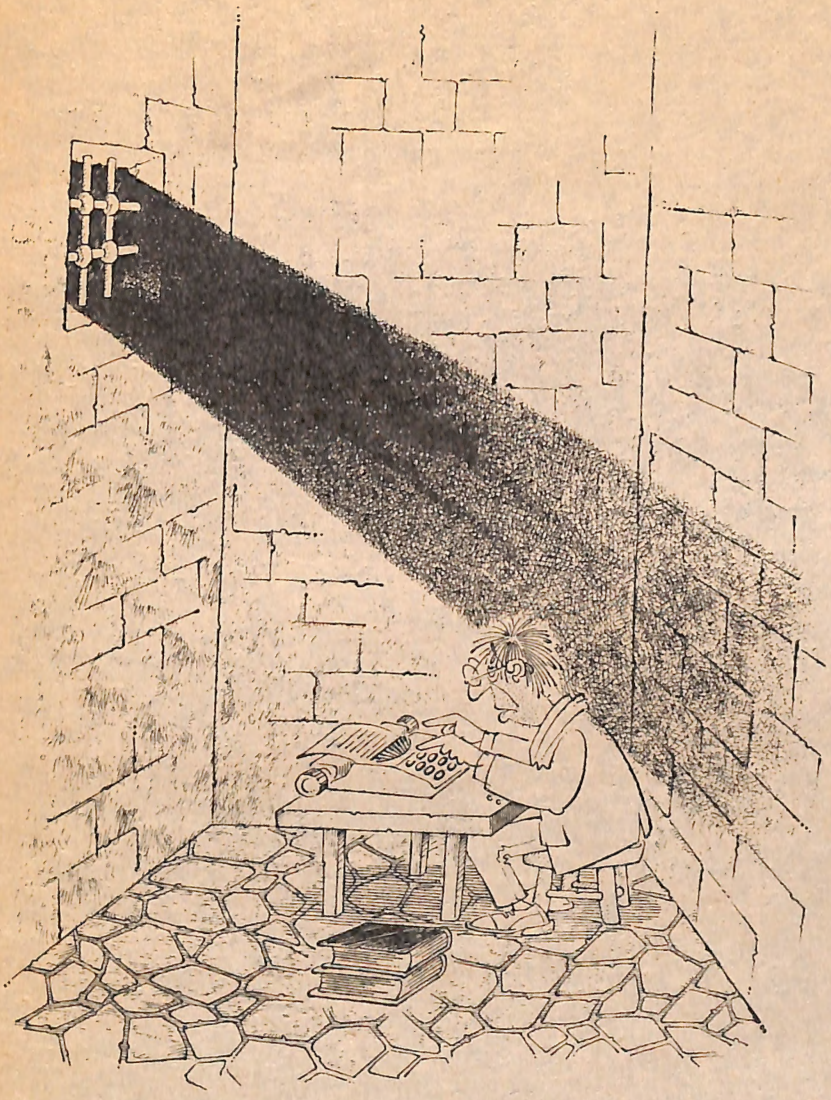

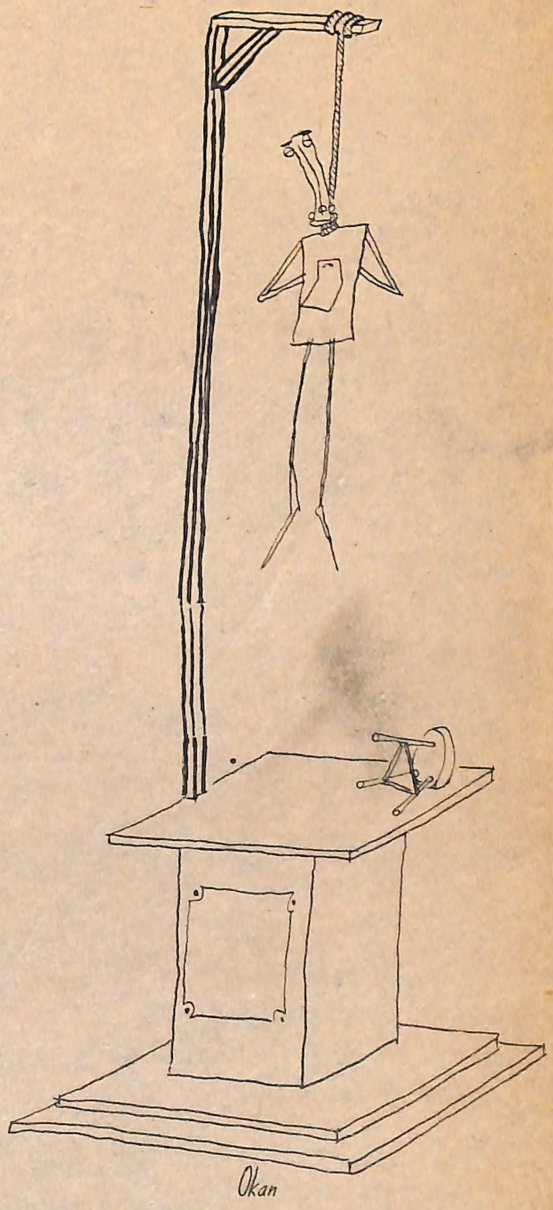

AHMET ERKANLI

OKAN ÖZGÜR ÖZTURAN

BIZDIKLAR

KADİR ÇENGİZ

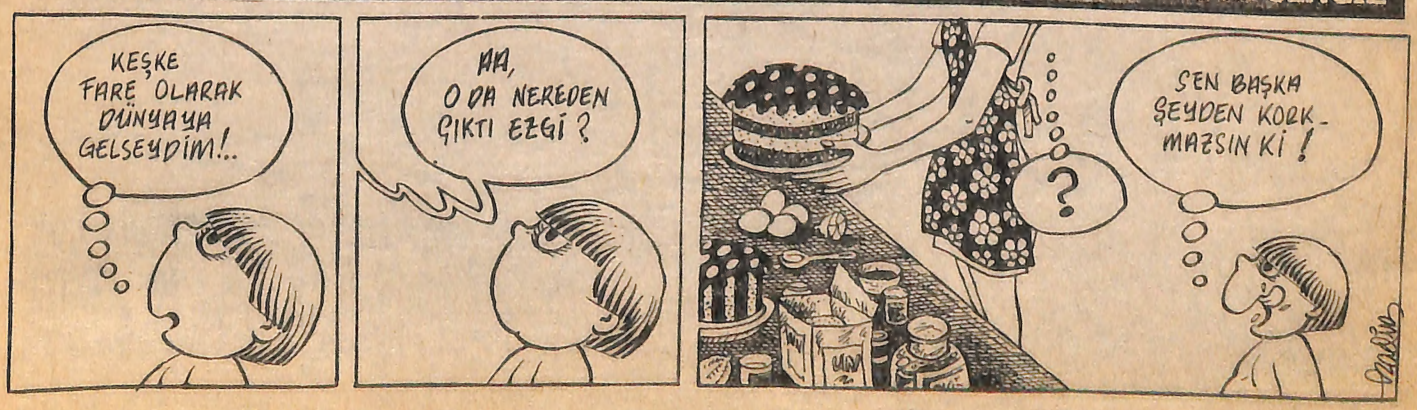

HALKSU

"DOĞAL SEÇİMİNİZ"

HALKSU ÇEŞMELERİ

100. YIL HALKSU
ÖĞRETMENLER CADDESİ
(100. YIL ULUPAZARI İÇİ)
BALGAT

AYRANCI HALKSU
HÜSEYİN ONAT SOKAK
SEMT HALİ İÇİ NO: 13/11
(AYRANCI ULUPAZARI KARŞISI)
A. AYRANCI

MALTEPE HALKSU
ŞEHİT GÖNENÇ CADDESİ
PARK-BAHÇE MD. BİNASI YANI
MALTEPE

YILDIZ HALKSU
PAZAR İÇİ (HALKPAZARI İÇİ)
MUHAFIZ ALAYI KARŞISI
YILDIZ

ÇANKAYA BELEDİYESİ / BELDE A.Ş.

Türkiye'de karar verme konumunda olan kişiler niçin gazetemizi okur?

Çünkü gerek duydukları bilgileri objektif olarak sadece gazetemizde bulabilirler.